

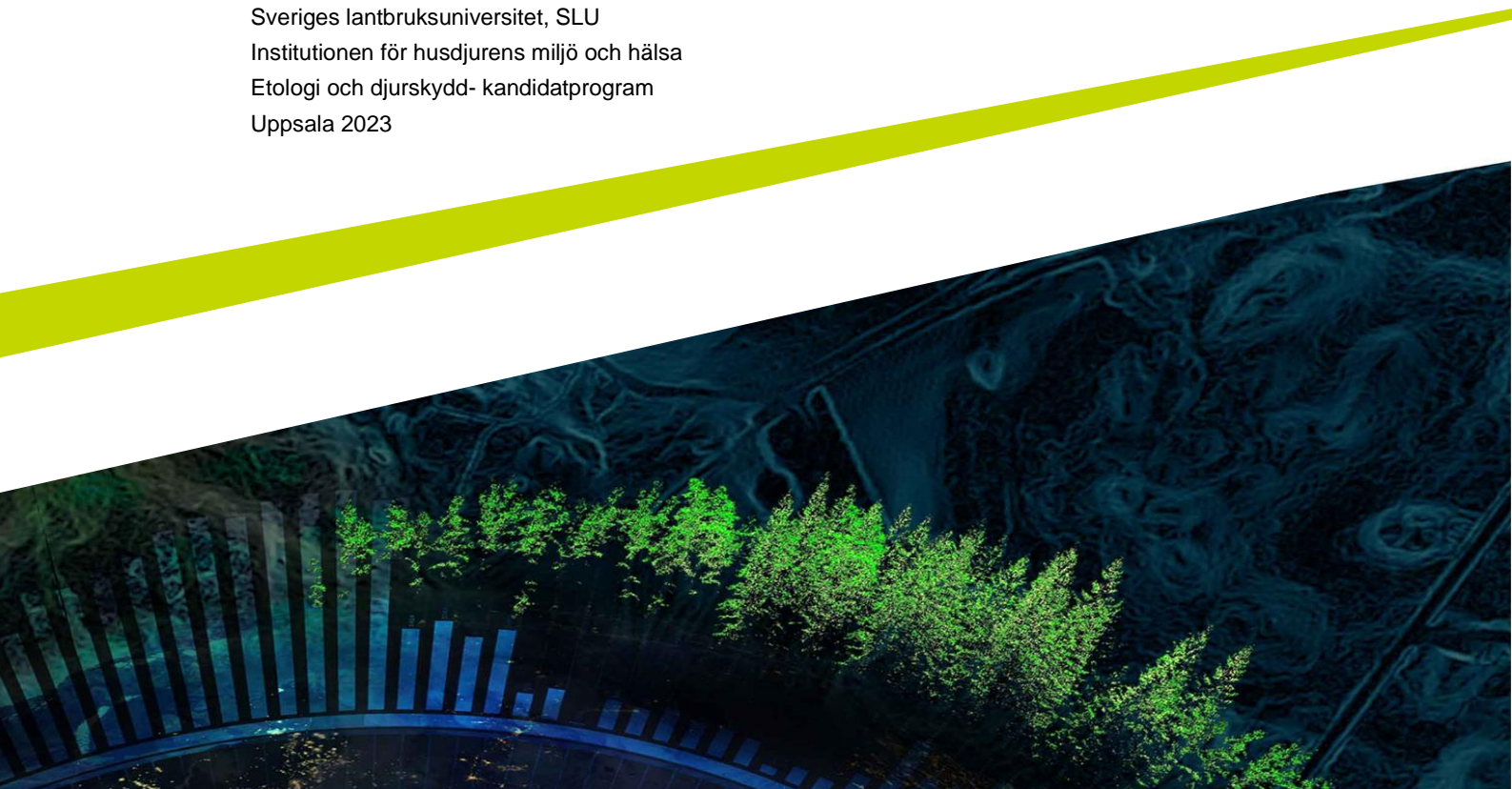

Hästunderstött lärande för elever med problematisk skolfrånvaro

Erfarenheter från svenska hästverksamheter

Wilma Johansson Östberg

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskydd- kandidatprogram
Uppsala 2023

Hästunderstött lärande för elever med problematisk skolfrånvaro - erfarenheter från svenska hästverksamheter

Equine Assisted Learning for pupils with problematic school absence - experiences from Swedish equestrian facilities

Wilma Johansson Östberg

Handledare: Lena Lidfors, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Examinator: Jenny Loberg, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i biologi

Kurskod: EX0867

Program/utbildning: Etologi och djurskydd- kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2023

Nyckelord: hästunderstött lärande, problematisk skolfrånvaro, hästvälstånd, hästunderstödda insatser, utbildning

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Abstract

Many pupils today struggle with attending school regularly. For some pupils, the school absence become a major issue that can cause severe consequences for development of their knowledge and social skills. Problematic school absence also has a negative impact on the pupil's psychological wellbeing, which can lead to depression and suicidal ideations. One method to improve pupil's school attendance is by using horses, in an intervention called equine assisted learning. This type of intervention has shown positive effects on pupils' school attendance but there is some uncertainty when it comes to the arrangement and management of these interventions. In addition, there is limited research about how horses are chosen, prepared for, and affected by the intervention, and thus what impact it has on their welfare. This study's aim was to investigate what role equine assisted learning has had in helping pupils with problematic school absence back to school. The study also aimed to analyse how the horse's welfare has been affected by the intervention. To collect data, a questionnaire was distributed by email to riding facilities that offered equine assisted learning. The results showed that equine assisted learning is an uncommon method used to improve school attendance, but it has given positive effects on those who took part in the intervention. There has been no major negative impact on the welfare of the horses that have participated in the intervention. Certain characteristics and personality traits have been major factors that determine if a horse have been chosen for use in equine assisted learning, and horses have been trained in multiple ways before participation. The results indicate that equine assisted learning is a useful type of intervention for pupils that do not jeopardize the welfare of the participating horses. However, further behavioural studies regarding horses used for equine assisted learning needs to be carried out to assure that the intervention does indeed not impose a risk for the horse welfare.

Keywords: equine assisted learning, problematic school absence, horse welfare, equine assisted interventions, education

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	5
2. Litteraturgenomgång	7
2.1 Problematisk skolfrånvaro.....	7
2.2 Hästunderstödda insatser	8
2.3 Hästunderstött lärande för elever med problematisk skolfrånvaro	8
2.4 Hästvelfärd	9
2.5 Beteenden relaterat till rädsla, stress eller obehag hos hästar	10
2.6 Välfärdsrisker för hästar som deltar i hästunderstött lärande	11
3. Syfte och frågeställningar	13
3.1 Frågeställningar	13
4. Material och metod	14
4.1 Enkätens utformning och distribution.....	14
4.2 Bearbetning av data	15
5. Resultat	16
5.1 Inkomna enkätsvar.....	16
5.2 Hästunderstött lärandes roll för elever med problematisk skolfrånvaro.....	16
5.3 Egenskaper hos hästar som deltar i hästunderstött lärande	19
5.4 Träning och arbete av hästar som deltar i hästunderstött lärande	20
5.5 Kunskap och erfarenhet hos personal som ansvarar för hästunderstött lärande ...	23
6. . Diskussion	25
6.1 Hästunderstött lärandes roll för elever med problematisk skolfrånvaro.....	25
6.2 Egenskaper hos hästar som deltar i hästunderstött lärande	26
6.3 Träning och arbete av hästar som deltar i hästunderstött lärande	28
6.4 Kunskap och erfarenhet hos personal som ansvarar för hästunderstött lärande ...	30
6.5 Etiska aspekter och hållbarhet.....	30
6.6 Metodens styrkor och svagheter	31
6.7 Litteraturens styrkor och svagheter.....	33
6.8 Framtidsutsikter och vidare forskning	33
6.9 Slutsats	34
7. Populärvetenskaplig sammanfattning	35
8. Tack	37
Referenser.....	38
Bilaga 1.....	43

1. Bakgrund

Skolgången är en mycket betydelsefull period i människors liv eftersom det är i skolan som kunskapsinhämtning sker, vänskapsband knyts och framtidsdrömmar väcks hos många unga (Kearney *et al.*, 2020). Regelbunden skolnärvaro och ett aktivt deltagande under skoldagen ökar sannolikheten för elever att klara grundskolan och nå akademisk framgång, vilket har visat sig leda till högre livskvalitet, ökad social status samt en förbättrad ekonomi (Kearney *et al.*, 2020). Dock har antalet unga som går ut grundskolan minskat, på grund av en ökning av problematisk skolfrånvaro bland elever (Kearney *et al.*, 2020). Denny *et al.* (2003) har i en studie upptäckt att unga som känner sig misslyckade med skolgången och som har en bristande skolnärvaro får en ökad risk att utveckla allvarligare depressioner och utföra självmordsförsök.

En metod för att motarbeta problematisk skolfrånvaro hos elever är att använda djurunderstödda insatser (De Santis *et al.*, 2017). Historiskt sett har hundar använts mest frekvent inom djurunderstödda insatser, men det blir allt vanligare att även hästar deltar i dessa insatser bland annat då hästar är mycket bra på att reflektera människors kroppsspråk och attityd (Trotter *et al.*, 2008). Dessutom krävs mod, fokus och självförtroende hos personer som hanterar hästar, då de är stora och kraftfulla djur (Trotter *et al.*, 2008). I de fall där det endast är hästar som deltar i de djurunderstödda insatserna benämns de istället hästunderstödda insatser (De Santis *et al.*, 2017). Många studier har visat framgångsrika resultat gällande skolnärvaro vid användning av hästunderstött lärande (Bouchard, 2014; Frederick *et al.*, 2015). De olika studierna utgår dock från en mångfald av programupplägg och tidsperioder, och det är svårt att tolka hur stor roll hästunderstött lärande faktiskt har i arbetet för elever med problematisk skolfrånvaro och hur omfattande insatsen är (Bouchard, 2014; Frederick *et al.*, 2015).

I kontrast till mångfalden av studier gällande elevernas välmående och skolnärvaro är forskningen kring hur hästarnas välmående påverkas under insatserna bristfällig (De Santis *et al.*, 2017). För att skapa ett långsiktigt hållbart arbete inom denna insats behöver även hästarnas välfärd tas i beaktning (Hägg, 2018). Det kan bland annat vara viktigt att vara selektiv gällande vilka hästar som används till insatsen då variationen av egenskaper som hästar kan besitta på olika sätt kan ha en stor påverkan för deras välfärd (Håkanson *et al.*, 2021). Möjligheterna att upptäcka brister i välfärden ökar då det finns kompetent personal närvarande vid

insatsen samt då de som ansvarar för insatsen har kännedom kring hästar (Fei Ho *et al.*, 2016). För att få svar på hur hästarnas välfärd är i dessa insatser behöver det därmed bland annat undersökas ifall hästverksamheter som arbetar med hästunderstött lärande är selektiva i val av hästar, och iså fall hur urvalet av hästar sker (Håkanson *et al.*, 2021). Det behöver även undersökas vilken kompetens samt hästerfarenhet personalen som håller i insatsen har (Fei Ho *et al.*, 2016).

2. Litteraturgenomgång

2.1 Problematisk skolfrånvaro

Problematisk skolfrånvaro hos elever kan te sig på olika sätt (Kearney, 2008). Det kan bland annat vara att eleven inte närvarar på lektionerna eller inte tar sig till skolan, att eleven har låg arbetsmoral under lektionerna och därmed inte får arbetet gjort, eller att eleven är stökig och störig i klassrummet (Forsell, 2020). Det som fogar samman ovan nämnda händelser och som karaktäriserar problematisk skolfrånvaro är att elevens sociala utveckling och kunskapsutveckling påverkas menligt av skolfrånvaron samt att eleven får ett försämrat psykiskt mående eller blir socialt exkluderad på grund av detta (Forsell, 2020).

Anledningarna till problematisk skolfrånvaro hos elever kan variera, men vanligast är att eleven skolvägrar, vilket i de flesta fall beror på ångest, oro eller depression (Kearney, 2008; Forsell, 2020). Merparten av vårdnadshavare till barn som skolvägrar är medvetna om barnets bristande skolnärvaro (Forsell, 2020). I studien av Kearney *et al.* (2020) framkom att många ungdomar som lider av depression uppvisar symtom som trötthet, bristande motivation samt minskad entusiasm för studier, och konstaterade då att dessa symtom har en stark bidragande effekt till ökad skolfrånvaro och försämrad prestation i skolarbetet.

Barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar lider i högre utsträckning av skolvägran (Farcher, 2020; Forsell, 2020). Exempel på dessa funktionsnedsättningar kan vara ADHD och autismspektrumdiagnos, hädanefter förkortat ASD (Farcher, 2020; Forsell, 2020). Personer med ASD har i högre utsträckning svårigheter med sociala färdigheter, något som kan göra det svårare för dem att skaffa vänner och därmed leda till utanförskap i skolan (Forsell, 2020). Detta riskerar att försämra deras mående i skolmiljön och kan påverka skolnärvaron negativt (Forsell, 2020). Dessutom kan det krävas ökad tydlighet och anpassning i skolarbetet för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, bland annat då de kan ha svårigheter med hyperaktivitet, överkänslighet för sinnesintryck eller koncentrationssvårigheter (Farcher, 2020). Såvida skolorna inte anpassar lärandet för dessa elever kan det leda till en mycket mer ansträngd skolgång och därmed ha en negativ inverkan på elevernas förmåga att närvara på lektionerna samt skapa mer oro och ångest gällande skolan (Forsell, 2020).

2.2 Hästunderstödda insatser

Hästunderstödda insatser definieras som strukturerade och målinriktade ingripanden inom utbildning, hälsa eller sociala insatser. Inom hästunderstödda insatser finns de tre förgreningarna hästunderstödd terapi, hästunderstödd aktivitet och hästunderstött lärande (Håkanson *et al.*, 2021).

Hästunderstödd terapi innefattar behandling av personer med medicinska eller psykosociala tillstånd, däribland utmattningssyndrom eller posttraumatiskt stressyndrom (Håkanson *et al.*, 2021). Hästunderstödd aktivitet innefattar planerade fritidsaktiviteter riktade till företag eller privatpersoner med intresse av personlig utveckling eller friskvård (Håkanson *et al.*, 2021).

Slutligen finns även hästunderstött lärande, vilket är en insats som erbjuder barn och unga möjlighet till stöd och ökad motivation gällande skolarbetet (Håkanson *et al.*, 2021). Detta sker genom att integrera vistelse i stall och hantering av hästar i skoldagen eller som en planerad aktivitet efter skoldagens slut, där arbetet i stallet alltid följer skolans läroplan (Håkanson *et al.*, 2021). Hästunderstött lärande kan även vara en metod för att hjälpa elever med problematisk skolfrånvaro att förbättra sin skolnärvaro (Håkanson *et al.*, 2021). Aktiviteterna som utförs tillsammans med hästarna varierar och är vanligtvis individanpassade till klienten (Schwarz Müller-Erber *et al.*, 2020). Vanligt förekommande hästrelaterade aktiviteter inom dessa insatser är ridning, körning, pälsvård och stallkötsel, men även övningar som inkluderar teambuilding i samband med hästhantering äger rum (Schwarz Müller-Erber *et al.*, 2020).

2.3 Hästunderstött lärande för elever med problematisk skolfrånvaro

Det finns många etablerade metoder för att motverka problematisk skolfrånvaro hos barn och unga. Hästunderstött lärande är en av dessa och har i flertalet studier gett goda resultat (Frederick *et al.*, 2015).

Frederick *et al.* (2015) upptäckte i sin studie att elever som lider av problematisk skolfrånvaro upplevde ökade nivåer av hopp i samband med en fem veckor lång period av hästunderstött lärande. Hopp är en känsla som kan ha stor betydelse för motivationen att återgå till skolan (Frederick *et al.*, 2015). I samband med att känslan av hopp förstärktes minskade även nivåerna av depression hos dessa elever, vilket också kan ha en positiv inverkan på deras skolnärvaro (Frederick *et al.*, 2015). I studien av Bouchard (2014) framkom att även känslor av ångest och ensamhet samt låg självkänsla reducerades hos elever som deltog i hästunderstött lärande, vilket hade en positiv inverkan på deras inlärningsförmåga och därmed förenklade skolarbetet för dem.

Hästunderstött lärande har även gett goda resultat för elever som lider av olika neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (Xue-Ling Tan & Simmonds, 2018). Trotter et al. (2008) uppgav att elever med ADHD upplevde minskad hyperaktivitet och impulsivitet efter en period med hästunderstött lärande. Tack vare minskning av dessa beteenden ökade elevernas förmåga att fokusera och genomföra skoluppgifter (Trotter et al., 2008). För elever med ASD innebar hästunderstött lärande att de utvecklade sina sociala färdigheter och i högre utsträckning interagerade med omgivande personer, något som kan vara en viktig faktor för att trivas i en skolmiljö och därmed betydelsefullt för skolnärvaron (Xue-Ling Tan & Simmonds, 2018).

2.4 Hästvelfärd

Begreppet hästvelfärd är ett mått på det fysiska och psykiska måendet hos hästar, där en stor mängd faktorer avgör ifall välfärden blir positiv eller negativ för hästarna (Harvey, 2022). En negativ välfärd kan resultera i onormala beteenden eller stereotyper på grund av att hästen upplever frustration eller avsaknad av kontroll gällande sin livssituation och det är därmed av stor betydelse att undvika detta (Hothersall & Casey, 2011). För att kunna göra en helhetsbedömning av hästvelfärden används frekvent en modell som kallas de fem friheterna där utgångspunkten är att frigöra hästar från ett flertal negativa faktorer (Fletcher *et al.*, 2023). De fem friheterna innefattar ”frihet från hunger och törst”, ”frihet från obehag”, ”frihet från smärta, skada och sjukdom”, frihet från rädsla och lidande” samt ”frihet att utveckla normala beteendemönster” (Fletcher *et al.*, 2023).

Modellen kring de fem friheterna har enligt Fletcher *et al.* (2023) dock varit bristfällig, då den mestadels syftar till att undvika negativ välfärd hos hästar. Under senare tid har istället modellen som benämns de fem domänerna blivit mer förekommande inom studier gällande hästvelfärd, då den upplevs innefatta faktorer som strävar efter att uppnå en positiv välfärd för hästar (Fletcher et al., 2023). Fyra av dessa domäner innefattar nutrition, fysisk miljö, hälsa och beteendeinteraktioner, vilka i sin tur har en inverkan på den femte domänen som berör hästens mentala tillstånd (Harvey, 2022). Det mentala tillståndet är betydelsefullt i hästars välmående då ett försämrat mentalt tillstånd kan innebära ökad nivå av stress och ångest, medan känslor av trygghet och avspändhet ökar vid ett förbättrat mentalt tillstånd (Harvey, 2022). I studien av Olsson (2019) framkommer att uteslutande av negativa faktorer förbättrar välfärden, men att detta inte nödvändigtvis innebär att hästarna har en positiv välfärd. Istället krävs det att hästar uppvisar positiva beteenden eller känslotillstånd för att välfärden ska bedömas som positiv (Olsson, 2019). Detta kan till exempel vara att hästarna uppvisar tecken på avspändhet, såsom avslappnade eller slutna ögon, avspänd

underläpp och sänkt huvud (Olsson, 2019). Hästar som upplever positiva känslotillstånd har även en tendens att leka i högre grad och utföra social putsning (Olsson, 2019).

2.5 Beteenden relaterat till rädsla, stress eller obehag hos hästar

Sinnesstämningar såsom rädsla, stress och obehag är relaterade till en negativ välfärd hos hästar (Harvey, 2022). I samband med dessa sinnesstämningar kan hästar uppvisa en stor variation av beteenden för att hantera situationen de befinner sig i (Hall *et al.*, 2013).

Rädsla är en sinnesstämning som relaterar till ett pågående hot eller en fara (Hall *et al.*, 2013). Då hästar är flyktdjur är den mest naturliga beteenderesponser vid rädsla att fly (Hall *et al.*, 2013). Om flykt från faran inte är möjlig ökar sannolikheten att hästen uppvisar agonistiska försvarsbeteenden (Hall *et al.*, 2013). Dessa agonistiska beteenden kan, beroende på situation och hotbild, te sig på olika sätt (Ransom & Cade, 2009).

I första hand uppvisar hästarna signaler såsom bakåtdragna öron, blottning av tänder och spänd nacke i syfte att hotas eller skrämmas för att komma undan situationen (Ransom & Cade, 2009). Om inte de tidiga signalerna ger någon effekt kan hästar istället agera genom att bitas, sparka eller stegra (Ransom & Cade, 2009).

Vid stress eller obehag inom hantering eller ridning uppvisar hästar liknande beteenderesponser som vid rädsla (Hall *et al.*, 2013). Till en början försöker de fly undan situationen, men om flykt inte är ett möjligt alternativ kommer de istället försöka försvara sig, och riskerar därmed att uppfattas som aggressiva (Hall *et al.*, 2013). Det är även möjligt att hästarna utvecklar en frysrespons vid dessa typer av situationer, och blir således orörliga (De Santis *et al.*, 2017). Dessa hästar upplevs ofta som lata eller ovilliga att arbeta, men risken är stor att de upplever någon typ av obehag eller stress gällande situationen de befinner sig i (De Santis *et al.*, 2017). Hästar är till stor del mycket subtila i sin kommunikation och i många fall uppvisar de tidiga, mindre uppenbara tecken som tyder på att de är i en negativ sinnesstämning (De Santis *et al.*, 2017). Detta kan exempelvis vara bakåtdragna öron, uppspärade näsborrar, ryckig svansviftning och huvud som hålls i en hög position (De Santis *et al.*, 2017).

2.6 Välfärdsrisker för hästar som deltar i hästunderstött lärande

Forskning kring välfärden hos hästar som deltar i hästunderstött lärande är relativt bristfällig då många studier istället har fokuserat på elevernas välbefinnande (De Santis *et al.*, 2017). Det är dock mycket viktigt att även hästarnas välbefinnande tas i beaktning vid denna typ av intervention då det finns åtskilliga riskfaktorer som kan ha en negativ inverkan på hästarnas välfärd (De Santis *et al.*, 2017). Elever som deltar i hästunderstött lärande på grund av problematisk skolfrånvaro kommer från olika bakgrunder och många har ingen tidigare hästerfarenhet (Fei Ho *et al.*, 2016). Detta ställer stora krav på personalen som ansvarar för insatsen att se till att hästarna inte utsätts för överdriven fysisk eller psykisk ansträngning, eller på något annat sätt riskerar att få försämrade välfärd i samband med insatsen (Fei Ho *et al.*, 2016).

En av många aktiviteter som utförs tillsammans med hästen vid hästunderstött lärande är ridning (Fei Ho *et al.*, 2016). På grund av att många elever inte har tidigare erfarenhet av ridning är risken stor att de inte är balanserade på hästryggen när de rider (Strunk *et al.*, 2018). Detta kräver att hästen behöver balansera upp ryttaren för att inte riskera att gå omkull, vilket innebär en hög fysisk belastning och kan vara mycket ansträngande (Strunk *et al.*, 2018). Personer som har mindre riderfarenhet tenderar även att ha högre anspänning vid ridning, vilket försvårar för dem att följa med i hästarnas rörelser i de olika gångarterna (Greve & Dyson, 2013). Detta kan i sin tur skapa en stelhet och en rörelsebegränsning hos hästarna, vilket ökar risken för håla eller ryggsmärta hos dem (Greve & Dyson, 2013).

Arbetet med eleverna kan på olika sätt även vara en psykisk påfrestning för hästarna (Håkanson *et al.*, 2021). Bland annat behöver vanligtvis hästarna separeras från flocken, utsättas för nya miljöer och interagera med nya objekt vilket är händelser som kan uppfattas som obehagliga eller skrämmande för hästar och riskerar att skapa en flyktrespons hos dem (Hall *et al.*, 2013). En stor del av elever som deltar i hästunderstödda insatser lider av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, vilket kan innebära att de uppvisar symptom såsom hyperaktivitet och plötsliga raseriutbrott (Håkanson *et al.*, 2021). I samband med detta kan de reagera med oberäkneliga ljud och hastiga rörelser (Håkanson *et al.*, 2021). Sådana företeelser kan också uppfattas som skrämmande för hästarna (Håkanson *et al.*, 2021). Om de utsätts för skrämmande händelser i hög grad kan det leda till en skadlig nivå av stress samt långvarig stress, och därmed försämra deras välfärd (Håkanson *et al.*, 2021).

För att öka sannolikheten att hästar som deltar i insatsen bibehåller en god välfärd är det betydelsefullt att de har ett passande temperament för detta (Anderson *et al.*, 1999). Bland annat nämner Anderson *et al.* (1999) att lugn, tolerans och låg reaktivitet är önskvärda egenskaper hos hästar inom hästunderstött lärande. Även ålder på hästar har visat sig spela roll, då äldre hästar har lägre reaktivitet och i

många fall mer erfarenhet av att hantera nya objekt än yngre hästar (De Santis *et al.*, 2017). Däremot har äldre hästar vanligtvis mer ortopediska besvär samt stelheter och riskerar istället att få mer fysiska men av arbetet med hästunderstött lärande, vilket kan försämra deras välfärd (De Santis *et al.*, 2017). Enligt Anderson *et al.* (1999) kan det vara av stor vikt att göra lämplighetstest eller erbjuda provperioder för hästar som ämnas arbeta inom hästunderstött lärande, då det i tidigt skede går att avgöra ifall enskilda hästar är opassande för denna intervention och riskerar försämrad välfärd i samband med utförande av den.

3. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien var delvis att ta reda på vilken roll hästunderstött lärande har för elever med problematisk skolfrånvaro. Detta är av intresse då hästundersött lärande blivit en allt vanligare metod i arbetet med problematisk skolfrånvaro. Därför behöver det förtydligas hur insatsen används och i vilken omfattning, för att skapa ökad förståelse och kunskap gällande denna insats.

Studien syftade också till att undersöka hur hästunderstött lärande påverkar de deltagande hästarnas välfärd. Det är av stor betydelse att undersöka hur hästarnas välfärd påverkas av insatsen för att upptäcka ifall det finns välfärdsrisker med den. Därmed behöver detta undersökas för att kunna möjliggöra att insatsen blir långsiktigt hållbar och mer etiskt accepterad.

3.1 Frågeställningar

- Vilken roll har hästunderstött lärande i arbetet med elever med problematisk skolfrånvaro?
- Vilka egenskaper avgör lämpligheten vid val av hästar som används i hästunderstött lärande?
- Hur påverkar deltagandet i hästunderstött lärande hästarnas välfärd?
- Vilka krav ställs på kompetens och hästerfarenhet gällande ansvarig personal vid hästunderstött lärande?

4. Material och metod

4.1 Enkätens utformning och distribution

En elektronisk enkät utformades via SLUs enkätgenerator Netigate utifrån de aktuella frågeställningarna. Enkäten inleddes med en informationstext som innehöll kontaktuppgifter till handledare och student, syfte med enkäten samt information om hur SLU behandlar personuppgifter. Det krävdes att respondenten godkände denna informationstext för att komma vidare till huvuddelen av enkäten. Huvuddelen av enkäten innehöll sammanlagt 21 frågor och var uppdelad i fyra huvudområden. Dessa huvudområden var "egenskaper hos hästar som deltar i hästunderstött lärande", "träning och arbete av hästar som deltar i hästunderstött lärande", "hästunderstött lärandes roll för elever" samt "kunskap och erfarenhet hos personal som ansvarar för hästunderstött lärande". I 17 av enkätfrågorna var det förbestämda svarsalternativ där möjlighet att välja flera av alternativen fanns. Resterande fyra frågor erbjöd fritextsvar där respondenten hade möjlighet att formulera svaret fritt. Enkäten finns i sin helhet i bilaga 1.

Enkätens målgrupp var verksamhetsansvariga för hästverksamheter som erbjuder hästunderstött lärande. Dessa hästverksamheter söktes upp via sökmotorn Google genom användning av sökorden "hästunderstött lärande" "lärande med häst" samt "hästverksamhet för skolfrånvaro". Sedan granskades hemsidorna för de hästverksamheter som kom upp vid sökningarna för att avgöra ifall verksamheterna var aktiva och relevanta för enkäten. Sammanlagt upphittades 16 relevanta verksamheter.

Via verksamheternas hemsidor kunde mejladresser till verksamhetsansvariga upphittas. Enkäten distribuerades sedan till dessa mejladresser den fjärde april 2023 som bilaga i ett mejl. I mejlet förklarades vad syftet med enkäten var, hur många frågor enkäten innehöll samt en ungefärlig beräkning av svarstiden för enkäten. Det skickades sedan ut en kopia av detta mejl med enkäten bifogad den 17 april. Den 24 april kontaktades några av hästverksamheterna via telefon för att uppmärksamma dem om enkäten. Tre av hästverksamheterna fick kontaktas via telefon från början då ingen mejladress uppgavs på hemsidan för verksamheten. Sedan angavs mejladressen under telefonsamtalet och enkäten kunde därmed distribueras till dessa verksamheters mejl.

4.2 Bearbetning av data

Endast enkäter som var fullständigt besvarade inkluderades i sammanställningen. Enkätfrågorna med förbestämda svarsalternativ bearbetades kvantitativt i programvaran Microsoft Office Excel genom skapande av diagram och tabeller. Svaren på enkätfrågorna med fritextsvar granskades och sammanställdes. Svaren på frågorna med förbestämda svarsalternativ redovisas i procent av samtliga hästverksamheter. Frågorna som besvarades med fritextsvar redovisas genom resultat av en genomgående granskning.

5. Resultat

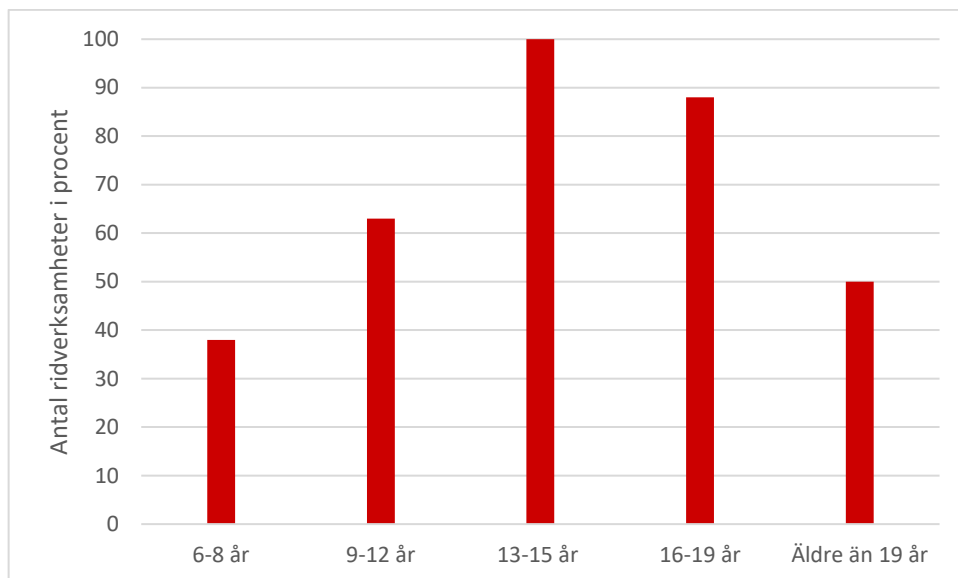
5.1 Inkomna enkätsvar

Enkäten besvarades fullständigt av åtta av de 16 hästverksamheter som fick enkäten, vilket ger 50% svarsfrekvens. Fem hästverksamheter godkände endast informationstexten, men besvarade sedan inte enkätfrågorna. Det var därmed totalt 13 hästverksamheter som öppnade enkäten, men endast de åtta som besvarade alla frågor kunde bearbetas i resultaten. På två av de 21 frågorna i enkäten fanns ett internt bortfall: frågan gällande observerade beteenden hos hästar hade sex svar och frågan gällande träning av hästar hade sju svar. Resultatet nedan presenteras utifrån de huvudområden som enkäten utformades efter.

5.2 Hästunderstött lärandes roll för elever med problematisk skolfrånvaro

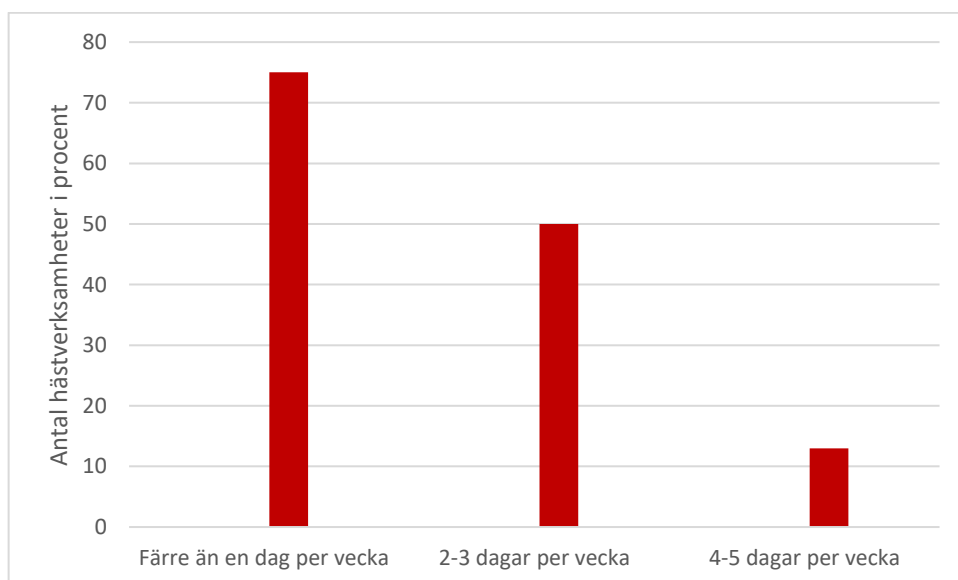
I den första frågan inom detta huvudområde, fick hästverksamheterna uppge antal hästar de använde till hästunderstött lärande. Detta var en fråga med fritextsvar. Tre av verksamheterna svarade att de hade fyra hästar, tre hade två hästar, en hade sex hästar och en hade 12 hästar.

För att ta reda på vilken roll hästunderstött lärande har för elever med problematisk skolfrånvaro ombads hästverksamheterna besvara en fråga gällande åldersspannet hos eleverna som deltog i insatsen (Fig. 1). Alla hästverksamheter (100%) uppgav att de hade deltagande elever som var i åldersspannet ”13-15 år”, majoriteten (88%) hade deltagande elever i åldersspannet ”16-19 år”. De minst förekommande åldrarna hos elever som deltog i hästunderstött lärande var ”6-8 år” (38%) och ”äldre än 19 år” (50%).

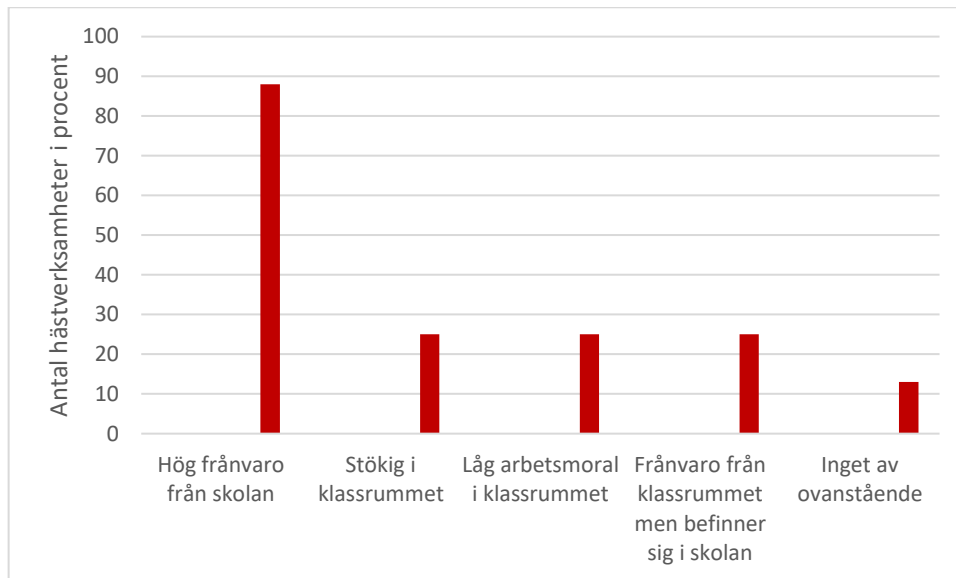
Figur 1. Åldersspannet på elever som deltog i hästunderstött lärande på hästverksamheter som besvarade enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas.

Hästverksamheterna ombads även besvara en fråga gällande hur många dagar per vecka eleverna deltog i hästunderstött lärande i samråd med skolan, för att ytterligare få en överblick över rollen hästunderstött lärande har (Fig. 2). Endast 13% av hästverksamheterna uppgav i svaret att eleverna deltog fler än 3 dagar per vecka medan det vanligaste svaret var att eleverna deltog ”färre än en dag per vecka” (75%).

Figur 2. Antal dagar per vecka elever deltog i hästunderstött lärande på hästverksamheter som besvarade enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas.

Följande fråga som besvarades gällde hur många elever hästverksamheterna tog emot för hästunderstött lärande. Där framkom att fyra av verksamheterna (50%) tog emot ”färre än 5 elever” och resterande 4 verksamheter tog emot ”5-15 elever”. Det förekom även en fråga om vad anledningen var till att eleverna deltog i hästunderstött lärande för att förbättra skolkärvaren (Fig. 3). Den största anledningen var ”hög frånvaro från skolan” (88%), medan andra anledningar inte var lika vanligt förekommande.

Figur 3. Anledningar till att elever deltog i hästunderstött lärande för att förbättra skolkärvaren enligt de hästverksamheter som besvarade enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas.

Den sista frågan inom detta huvudområde avsåg att ta reda på om hästunderstött lärande har haft en positiv effekt på elevernas skolkärvare. Denna fråga besvarades i fritext och hästverksamheterna fick därmed möjlighet att förklara vilken typ av effekt som uppnåtts gällande skolkärvaren. Tre av verksamheterna svarade ”ja”, en svarade ”absolut” och resterande fyra gav ett mer fördjupande svar. Dessa är de mer fördjupade svaren:

”Ja kombinationen med stallet har gjort att eleven överhuvudtaget kommit till skolan.”

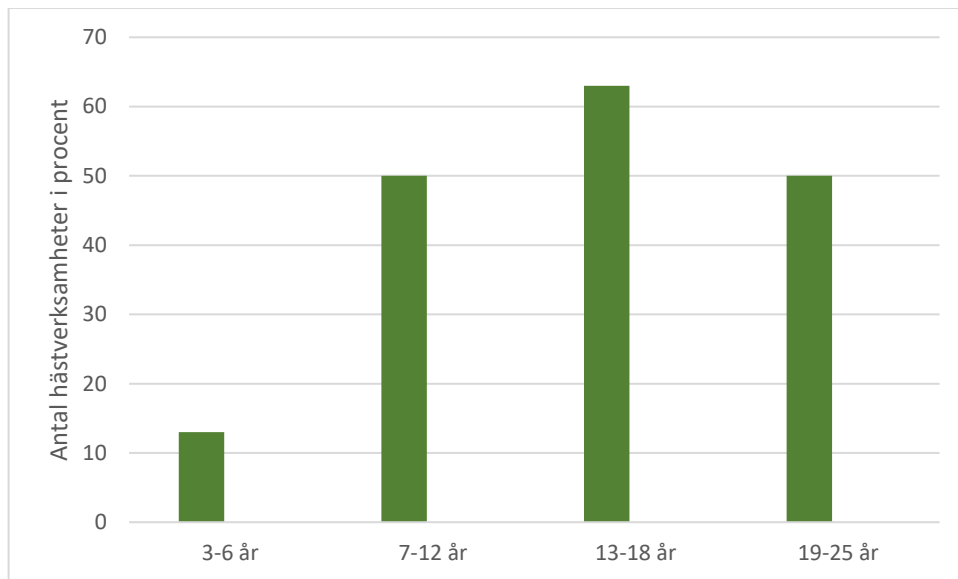
”De elever jag haft har inte haft så mycket frånvaro utan det har istället varit så att vi förlagt lektionen till stallet för att eleverna mått dåligt, inte nått kunskapskraven, varit utåtagerande, haft svårt med ett ämne, inte varit motiverade till skolan etc.”

”Vissa elever har gått från ingen fungerande skolgång alls, till att gå heltid på gymnasiet med godkända betyg.”

”Ja det kan stärka självkänslan på lång sikt, men det behövs ett samarbete och god vilja från skolan för att det ska bli riktigt bra för eleven.”

5.3 Egenskaper hos hästar som deltar i hästunderstött lärande

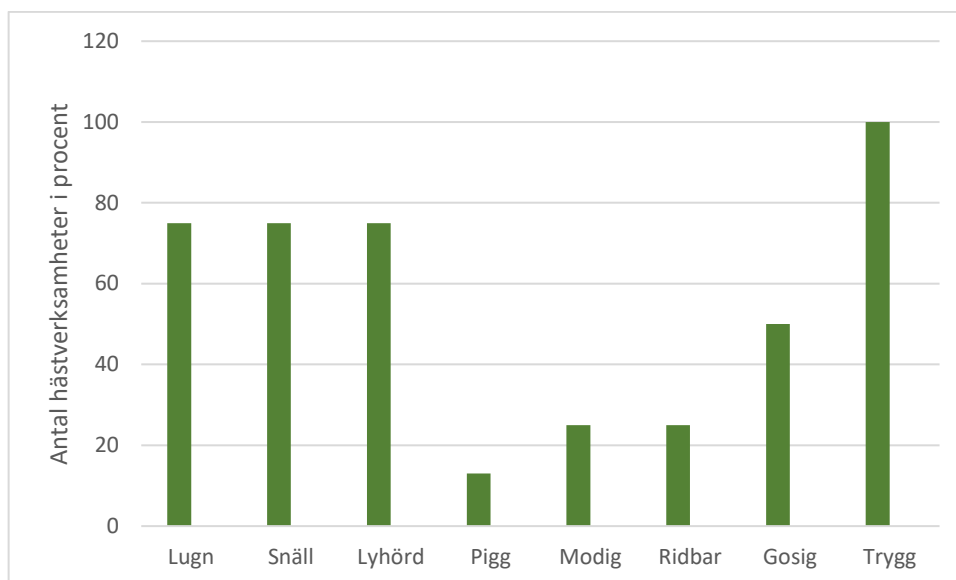
Inom detta huvudområde besvarade hästverksamheterna en fråga om vilka åldersspann hästarna som deltog i hästunderstött lärande var i (Fig. 4). Det var få verksamheter som hade hästar under 7 års ålder (13%) men åldersfördelningen var jämnare mellan åldersspannen ”7-12 år ” (50%), ”13-18 år” (63%) och ”19-25 år” (50%).

Figur 4. Åldersspannet på hästar som deltog i hästunderstött lärande på hästverksamheter som besvarade enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas.

Hästverksamheterna besvarade även en fråga angående storleken på hästarna som används i hästunderstött lärande. Det visade sig att det var mest förekommande att använda ”D-ponny (140–148 cm i mankhöjd)” (75%) och ”storhäst (över 148 cm i mankhöjd)” (63%) medan ”A-ponny (under 108 cm i mankhöjd)” (13%) och ”C-ponny (130–140 cm i mankhöjd)” (13%) inte var vanligt förekommande bland verksamheterna.

I en av frågorna fick hästverksamheterna uppge vilka personlighetsdrag som är betydelsefulla vid val av hästar till hästunderstött lärande (Fig. 5). De personlighetsdrag som verksamheterna ansåg ha störst betydelse var ”lugn” (75%), ”snäll” (75%), ”lyhörd” (75%) och ”trygg” (100%) medan ”pigg” (13%) var ett personlighetsdrag som inte eftersträvades.

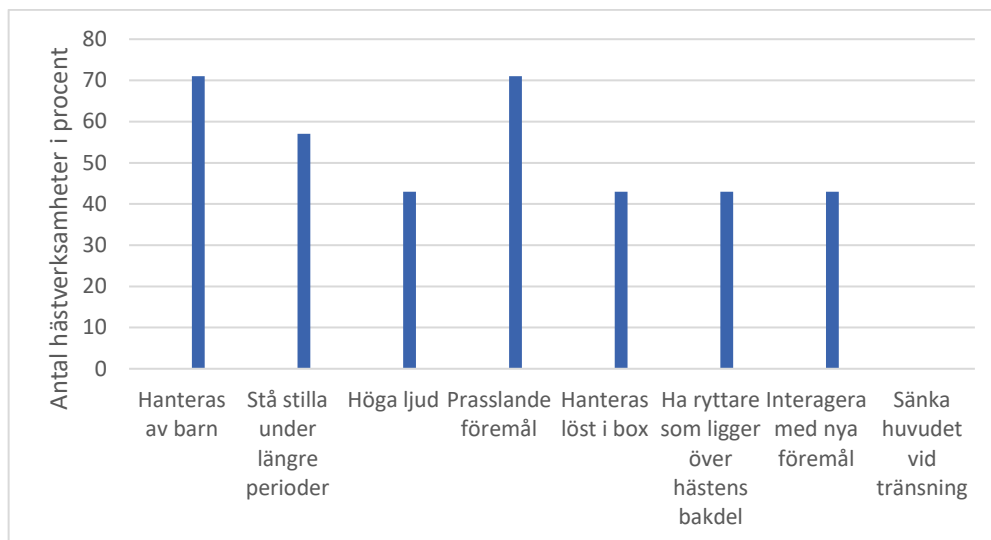

Figur 5. Personlighetsdrag hos hästar som hästverksamheter utgår från vid val av hästar till hästunderstött lärande, enligt svaren i enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas.

Därtill besvarades en fråga kring övriga egenskapers betydelse vid val av hästar till hästunderstött lärande. I denna fråga framkom det att "hästarnas kön" (13%) samt "hästarnas ras" (25%) hade liten betydelse i urvalet, medan "hästarnas erfarenhet" (38%) hade något större betydelse. 63% av hästverksamheterna angav i denna fråga svarsalternativet "inget av ovanstående". Den sista frågan inom detta huvudområde gällde vilka egenskaper hästverksamheterna inte vill att hästar som väljs ut till hästunderstött lärande besitter. Denna fråga besvarades med fritextsvar och av de åtta svaren som gavs innehöll fyra svar ord som relaterar till stress, fem svar innehöll ord som relateras till rädsla samt tre svar innehöll ord som relaterar till reaktivitet.

5.4 Träning och arbete av hästar som deltar i hästunderstött lärande

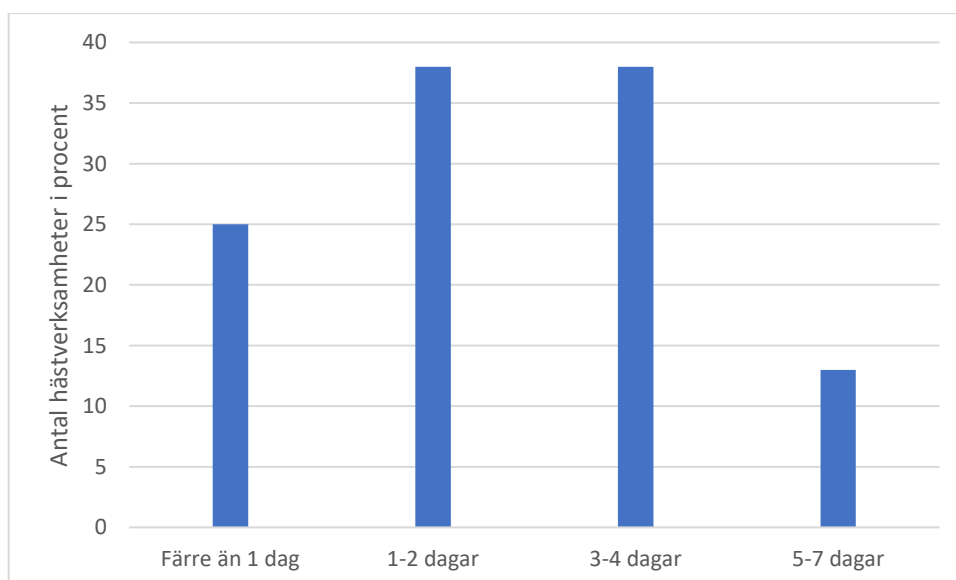
För att kunna besvara frågeställningen som rör hur deltagandet i hästunderstött lärande påverkar hästarnas välfärd, formulerades en fråga i enkäten gällande vilka områden hästarna tränades inom för att förbereda dem för insatsen. Svaren på denna fråga sammanställdes i ett diagram (Fig. 6). De mest förekommande områden som hästarna tränades inom var "hanteras av barn" (71%), "stå stilla under längre perioder" (57%) samt "prasslande föremål" (71%). Det enda området ingen av verksamheterna tränade sina hästar inom var "sänka huvud vid tränings" (0%).

Figur 6. Områden för träning av hästar inför deltagande i hästunderstött lärande på hästverksamheter som besvarade enkäten (n=7). Flera svarsalternativ kunde väljas.

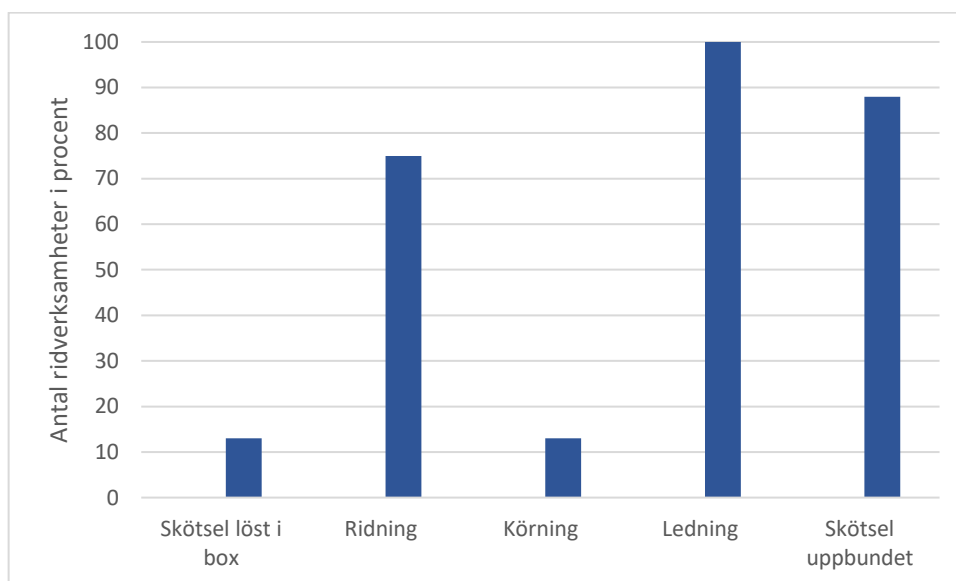
Därtill fick hästverksamheterna besvara ifall de utförde lämplighetstest för att se så hästarna är passande för hästunderstött lärande. Av samtliga åtta verksamheter svarade 63% ”JA” på denna fråga medan 37% svarade ”NEJ”.

Nästkommande frågor berörde hästarnas arbete inom det hästunderstödda lärandet, där den första frågan gällde antal dagar per vecka som hästarna deltog i insatsen (Fig. 7). Det fanns en stor variation i svaret på denna fråga, men vanligast var att hästarna deltog i arbetet ”1-2 dagar” (38%) eller ”3-4 dagar” (38%) per vecka.

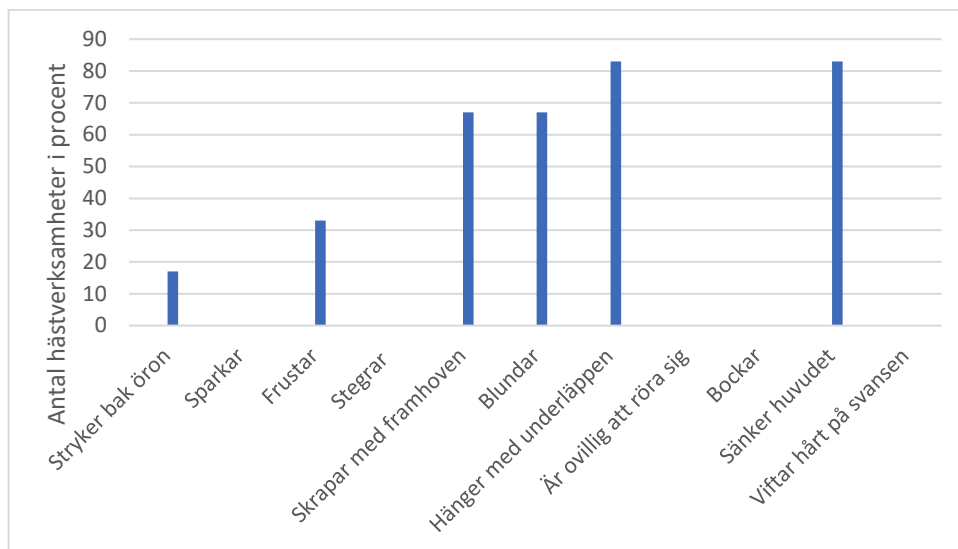
Figur 7. Antal dagar per vecka hästar deltog i hästunderstött lärande på hästverksamheter som besvarade enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas.

På frågan om antalet timmar per arbetsdag hästarna deltog i hästunderstött lärande uppgav ingen verksamhet att hästarna sammantaget arbetade i mer än 4 timmar, då 50% svarade ”1-2 h” och 50% svarade ”2-4 h”. Följande fråga handlade om ifall hästarna erbjöds någon paus under deltagandet i insatsen. Här var svarsfrekvensen 100% ”JA” bland hästverksamheterna. Sedan ombads hästverksamheterna besvara en fråga kring arbetsuppgifterna hästarna utförde vid hästunderstött lärande (Fig. 8). ”Ridning” (75%), ”ledning” (100%) och ”skötsel uppbundet” (88%) var mest förekommande, medan ”skötsel löst i box” (13%) och ”körning” (13%) inte förekom i hög utsträckning.

Figur 8. Arbetsuppgifter hästar utför inom hästunderstött lärande på hästverksamheter som besvarade enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas.

I den avslutande frågan inom detta huvudområde fick hästverksamheterna uppge ifall de har sett hästarna utföra specifika beteenden i samband med deltagande i hästunderstött lärande (Fig. 9). Fem av beteenden hade 0% svarsfrekvens, såsom ”sparkar”, ”stegrar”, ”är ovillig att röra sig”, ”bockar” och ”viftar hårt på svansen”. Däremot sågs hästarna frekvent utföra beteendena ”hänger med underläppen” (83%) och ”sänker huvudet” (83%).

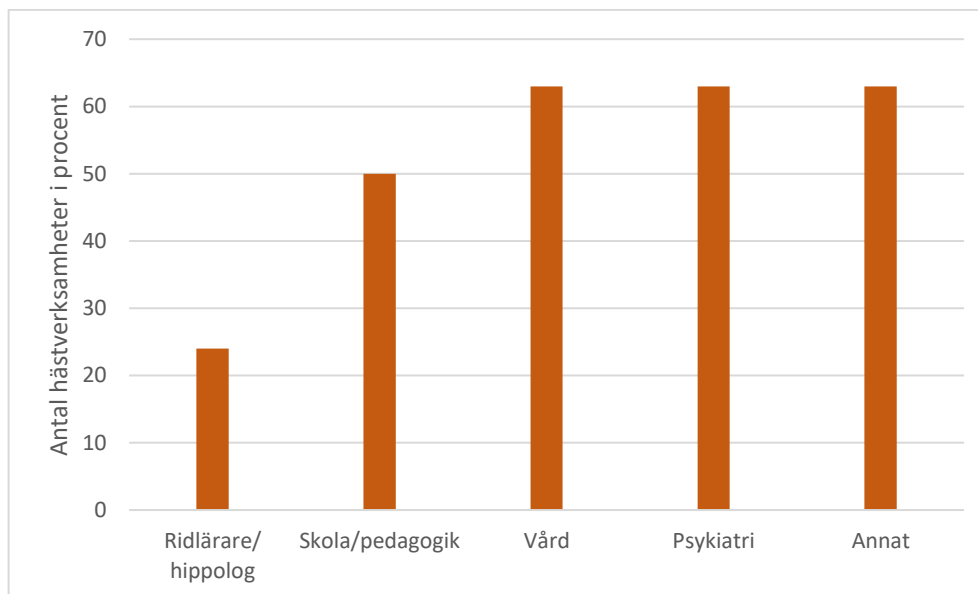
Figur 9. Uppvisade beteenden hos hästar i samband med deltagande i hästunderstött lärande enligt de hästverksamheter som besvarade enkäten (n=6). Flera svarsalternativ kunde väljas.

5.5 Kunskap och erfarenhet hos personal som ansvarar för hästunderstött lärande

Det slutliga huvudområdet i enkäten berörde kompetens och hästerfarenhet hos den ansvariga personalen inom hästunderstött lärande.

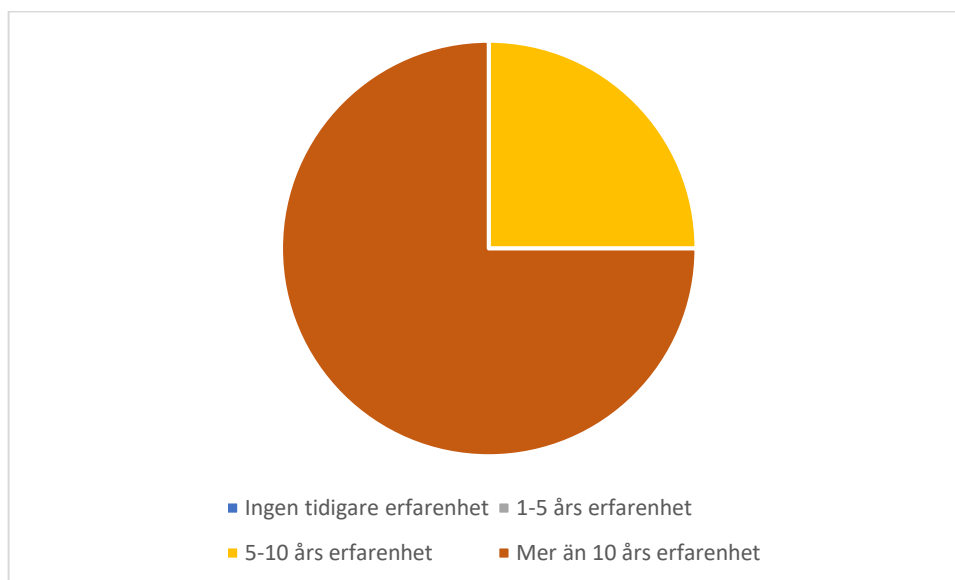
Den första frågan inom detta huvudområde hade fritextsvar där verksamheterna fick uppge hur många år de har arbetat med hästunderstött lärande. Dessa svar angavs: ”2 år”, ”2020”, ”5 år”, ”Periodvis under cirka 5 år”, ”Inom skolan arbetade jag med det i två år, nu driver jag eget. Sammanlagt sedan 2017”, ”sedan 2012”, ”2010”, ”1995”.

I den andra frågan fick hästverksamheterna besvara inom vilka områden den ansvariga personalen för insatsen har utbildning (Fig. 10). Svaren på denna fråga hade stor spridning, men den lägst förekommande utbildningen hos den ansvariga personalen var ”ridlärare/hippolog” (25%).

Figur 10. Utbildningar hos ansvarig personal för hästunderstött lärande på hästverksamheter som besvarade enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas.

Enkätens slutgiltiga fråga berörde hästerfarenheten hos den ansvariga personalen (Fig. 11). Alla hästverksamheter uppgav att den ansvariga personalen har en tidigare hästerfarenhet, och det främst förekommande svaret var att de hade ”mer än 10 års erfarenhet” (75%).

Figur 11. Tidigare hästerfarenhet hos den ansvariga personalen för hästunderstött lärande på hästverksamheter som besvarade enkäten (n=8). Flera svarsalternativ kunde väljas

6. . Diskussion

6.1 Hästunderstött lärandes roll för elever med problematisk skolfrånvaro

Problematisk skolfrånvaro förekommer i alla skolåldrar (Kearney, 2008). Flera studier tyder på att problematik med hög skolfrånvaro är som värst när eleverna är mellan 10 och 16 år gamla (Kearney, 2008). De flesta studier kring hästunderstött lärande för elever med problematisk skolfrånvaro är därför inriktade på elever inom detta åldersspann (Burgon, 2011; Frederick *et al.*, 2015) och det finns få studier kring vilken påverkan insatsen har för elever i andra åldrar. I denna studie var det vanligast att eleverna som deltog i insatsen var mellan 13-19 år, men även en hel del elever inom åldersspannet ”9-12 år” deltog i insatsen. Resultatet förstärker därmed de tidigare studiernas påvisande gällande vilket åldersspann problematisk skolfrånvaro är mest förekommande i.

I denna studie förekom det att elever mellan ”6-8 år” deltog i hästunderstött lärande, även om detta inte var i en stor utsträckning. Anledningen till att det förekom i låg utsträckning skulle kunna bero på att problematisk skolfrånvaro inte är lika utbrett inom detta åldersspann (Kearney, 2008). Det är dock av stor vikt att även yngre barn som lider av problematisk skolfrånvaro får ta del av hästunderstött lärande, då risken annars är stor att de förblir hemmasittare i högre ålder samt får en sämre utvecklad social kompetens (Ansari & Pianta, 2019). Det blir dessutom svårare att motverka problematisk skolfrånvaro om det har förekommit under lång tid (Ansari & Pianta, 2019). Enligt Ansari & Pianta (2019) kan det vara så att problematisk skolfrånvaro i själva verket är utbrett även hos yngre barn men att det sällan tas på allvar av skolan förrän eleverna når tonåren. Det kan därmed vara så att förekomsten av elever inom åldersspannet ”6-8 år” var låg inom hästunderstött lärande på grund av att skolfrånvaron inte har upptäckts eller tagits på allvar, trots att den existerar även inom detta åldersspann.

Det framkom i denna studie att eleverna som deltog i hästunderstött lärande oftast besökte hästverksamheten ”färre än 1 dag per vecka”, men en del deltog även ”2-3 dagar per vecka”. Det tyder på att insatsen inte är omfattande utan vanligtvis är en liten del av elevers skolgång. Trots detta verkar hästunderstött lärande ha en tydlig positiv effekt på elevers skolnärvaro, då majoriteten av hästverksamheterna uppgav i enkäten att insatsen på olika sätt har förbättrat elevernas skolnärvaro. I studien av Artz *et al.* (2021) undersöktes ifall välmåendet hos elever förbättrades av deltagande i hästunderstött lärande en dag per vecka under tre veckors tid. Studien gav signifikanta positiva resultat för dessa elevers välmående, trots att insatsen skedde i liten utsträckning (Artz *et al.*, 2021). Positiva resultat framkom även i studien av Fei Ho *et al.* (2016) där elever som riskerade att bli hemmasittare

fick delta i hästunderstött lärande en gång per vecka i 16 veckor. Insatsen ledde bland annat till att eleverna blev mer ansvarsfulla gällande sin skolgång samt att de blev bättre på att hantera motgångar och problem (Fei Ho *et al.*, 2016). Det finns därmed mycket som tyder på att hästunderstött lärande kan ha en stor effekt för elevers skolgång och välmående, trots att det inte är en omfattande insats. På grund av att insatsen inte är tidskrävande för elever eller skolor är den enklare att applicera på elevers skolgång och kan dessutom vara tillgänglig för fler elever.

De många positiva indikatorerna gällande skolnärvaron i studier, så även i denna studie, antyder att hästunderstött lärande är en mycket verksam metod i arbetet med att motverka problematisk skolfrånvaro. Trots dessa indikatorer används metoden fortfarande i relativt låg utsträckning och det är få hästverksamheter som erbjuder insatsen (Andersson, 2021). Detta kan bero på att mycket forskning inom ämnet har skett under det senaste decenniet vilket kan innebära att metoden inte har hunnit bli etablerad i samhället än (Forsgren & Hollsten, 2021).

Att hästunderstött lärande är en ovanligt förekommande metod för att motverka skolfrånvaron syns även i enkätsvaret gällande antal elever som deltar i insatsen. Det var ingen hästverksamhet som tog emot fler än 15 elever och då få verksamheter erbjuder insatsen innebär det att hästunderstött lärande i nuläget endast kan nyttjas av ett fåtal elever. De flesta av dessa hästverksamheter uppgav även att de hade färre än fem hästar som deltog i insatsen, vilket begränsar dess tillgänglighet ytterligare, då det krävs att det finns hästar som eleverna kan interagera med.

6.2 Egenskaper hos hästar som deltar i hästunderstött lärande

De allra flesta hästar som deltog i hästunderstött lärande var, enligt hästverksamheterna som svarade på denna enkätstudie, äldre än sju år. Endast 13% av hästverksamheterna uppgav att de hade hästar som var yngre än sju år. Ett skäl till att äldre hästar förekommer mest i hästunderstött lärande var troligtvis för att hästar får mer mognad och livserfarenhet ju äldre de blir (Burattini *et al.*, 2020). Enligt Burattini *et al.* (2020) kan mognad ha en positiv inverkan på hästars mod och självständighet, vilket gör att de upplevs tryggare i hantering och ridning. Dessutom har äldre hästar vanligtvis upplevt fler nya situationer och objekt, vilket gör dem habituerade till en större mängd stressorer, och därmed blir mindre reaktiva och stressade i samband med deltagande i insatsen (Burattini *et al.*, 2020). Trots att äldre hästar på flera sätt kan anses lämpligare för hästunderstött lärande, så behöver det tas i beaktning att risken för åldersrelaterade åkommor är större ju äldre hästen är (De Santis *et al.*, 2017). Dessutom kan äldre hästar behöva fler pauser och arbeta

under kortare perioder än yngre hästar, för att inte bli fysiskt överansträngda (De Santis *et al.*, 2017).

Enligt svaren som hästverksamheterna gav i enkäten framkom att storleken på hästar som deltar i hästunderstött lärande är varierande. ”D-ponny (140-148 cm i mankhöjd)”, samt ”Storhäst (över 148 cm i mankhöjd)” var de mest förekommande storlekarna på hästar. Sannolikt beror detta på att de flesta hästverksamheter tog emot elever som var i tonåren och då behövde hästar som kan bära längre och tyngre personer vid ridning (Dyson, 2021). Det är av stor betydelse att hästar inte bär för tunga eller långa personer, då det kan ha en skadlig effekt på deras muskler och skelett samt orsaka smärta (Dyson, 2021). En del hästverksamheter uppgav att de även använde ”B-ponny (108-130 cm i mankhöjd)” till insatsen. Lägre hästar kan vara mer lämpliga för yngre barn att rida på, samt att de kan delta i andra uppgifter, såsom att ledas och skötas om av eleverna (Schwarz Müller-Erber *et al.*, 2020). Gällande övriga egenskaper var ”Erfarenhet” den viktigaste, vid val av hästar till hästunderstött lärande, men flera hästverksamheter ansåg att ingen av egenskaperna var betydelsefull. Som ovan nämnt kan erfarenhet innebära att en häst blir tryggare och mindre reaktiv i fler situationer, vilket även kan bidra till ökad trygghet för eleverna. Erfarenhet förbättrar därutöver hästars fysiska förmåga och ridbarhet, då de troligtvis har genomgått mångårig träning och utbildning (De Santis *et al.*, 2017).

I studien av Graf *et al.* (2013) framkom det att många professionella hästmänniskor ansåg att hästars personlighetsdrag hade en större betydelse än andra egenskaper, vid val av hästar för tävling eller lektionsridning. De menade att hästar som var trygga och lugna gav en trevligare ridupplevelse och var enklare att hantera (Graf *et al.*, 2013). I denna studie uppgav alla hästverksamheter (100%) att ”Trygg” var ett personlighetsdrag av stor betydelse för hästunderstött lärande, men lugna, snälla och lyhörda hästar eftersträvades också. Detta kan med stor sannolikhet korrelera till studien av Graf *et al.* (2013) och tyda på att hästar med dessa personlighetsdrag får en ökad lämplighet att delta i insatsen då de blir mer hanterbara och ridbara. Anderson *et al.* (1999) påpekar i sin studie att det är betydelsefullt för hästars välfärd att de väljs ut till hästunderstött lärande baserat på sina personlighetsdrag, och menar att lugna och toleranta hästar är lämpligast. Detta eftersom hästar som har en mer osäker eller reaktiv personlighet riskerar att uppleva deltagande i insatsen som mer stressande och psykiskt påfrestande vilket kan ha en negativ inverkan på deras välfärd (Anderson *et al.*, 1999).

Svaren på frågan kring personlighetsdrag som hästverksamheterna i denna studie inte vill att hästarna besitter indikerar att reaktiva och stressade hästar inte lämpar sig för deltagande i hästunderstött lärande. Det tyder även på att hästverksamheterna är noggranna med att välja ut hästar som har lämpliga egenskaper och kan innebära att välfärden för hästar som deltar i insatsen tas i beaktning av verksamheterna. Egenskapen ”Pigg” verkade inte heller vara något som eftersträvades hos hästar, enligt svaren som gavs av hästverksamheterna i

denna studie. Det kan bero på att pigga hästar är mer känsliga och uppmärksamma på sin omgivning, samt i högre utsträckning skyggar för nya objekt och därmed inte visar tecken på trygghet (Odmärk, 2017).

6.3 Träning och arbete av hästar som deltar i hästunderstött lärande

I denna studie framkom att hästarna som deltog i hästunderstött lärande tränades inom många områden som kan anses relevanta för insatsen. Det är av stor betydelse för hästars välfärd att de tränas och förbereds inför all typ av arbete, så att de habitueras till de olika situationer de utsätts för och därmed blir mindre stressade (Håkanson *et al.*, 2021). Inom hästunderstött lärande ställs dessutom specifika krav på hästarna och de behöver ha förberetts för att kunna uppnå dessa krav (Håkanson *et al.*, 2021). Bland annat kan det vara av stor nytta att dessa hästar tränas till att sänka huvud vid träningsning samt att stå stilla under en längre tid i samband med uppsittning och avsittning då det förenklar för elevers hantering av dessa hästar (Håkanson *et al.*, 2021). Det är även viktigt att hästar vänjer sig vid höga ljudnivåer då insatsen i många fall sker i grupp, vilket genererar mer ljud, samt att det förekommer att elever som deltar i insatsen är högljudda (Kaiser *et al.*, 2006). Ett annat viktigt område att träna hästen inom inför insatsen är att bli hanterad av nya människor, då hästar generellt sett blir mer stressade av att hanteras av obekanta personer (Lundberg *et al.*, 2020). Då det främst är barn och tonåringar som deltar i insatsen kan det vara fördelaktigt att hästen även vants vid att hanteras av yngre personer.

Enligt Anderson *et al.* (1999) kan ett lämplighetstest vara aktuellt för att se om hästar är tillräckligt tränade och förberedda för deltagande i hästunderstödda insatser, för att säkerställa att de inte utsätts för alltför mycket stress och därmed får försämrade välfärd. I denna studie angav 63% av hästverksamheterna att de utförde lämplighetstest medan resterande 37% inte gjorde det. Risken finns därmed att det inte är säkerställt att alla hästar som deltar i insatsen har det beteende och reaktionsmönster som krävs för att de ska passa för insatsen. Det framkommer dock inte hur lämplighetstesten som utförs är utformade och detta försvårar möjligheten att dra slutsatser kring om de är tillräckliga.

Alla hästar som deltog i hästunderstött lärande utförde arbetsuppgiften ”Ledning” och utöver detta var det vanligast att hästarna reds eller sköttes uppbundet. Antal dagar per vecka som hästarna deltog i insatsen skiljde sig mellan hästverksamheterna, men majoriteten av hästarna deltog som mest fyra dagar per vecka. Arbetstiden för dessa hästar översteg inte fyra timmar per dag, enligt svaren från alla verksamheterna. Arbetet med hästunderstött lärande kan innebära olika grad av fysisk ansträngning beroende på vilka arbetsuppgifter hästarna ombeds

utföra (Hägg, 2018). Ridning skapar en belastning på hästars rygg och därmed är det viktigt att begränsa tiden som hästar rids för att inte överbelasta deras ryggar (Von Peinen *et al.*, 2010). Det framkommer inte i denna studie hur länge de olika arbetsuppgifterna utförs och det blir därför svårt att dra någon slutsats kring hur arbetstiden påverkar hästarnas välfärd. Då arbetsuppgifterna som hästarna ombeds utföra kan leda till både psykisk och fysisk påfrestning är det betydelsefullt att hästarna erbjuds pauser för att kunna återhämta sig (Hägg, 2018). I denna studie svarade samtliga hästverksamheter att de erbjuder hästarna en paus under arbetet. Pausens utformning eller duration framkommer dock inte så det är svårt att avgöra hur stor återhämtning pausen innebär för hästarna.

Av de beteenden som hästverksamheterna svarade att hästarna uppvisade i samband med deltagande i hästunderstött lärande, var det inga som indikerade på tydlig stress eller obehag. Beteenden som kan indikera på detta är bland annat att hästen bockar, stegrar eller blir orörlig (McDuffie *et al.*, 2022). En del av hästverksamheterna svarade att de hade sett hästarna uppvisa beteendena ”Stryker bak öronen” samt ”Skrapar med framhoven”. Dessa beteenden kan anses vara mer subtila tecken på att hästar är stressade eller obekväma i en situation (McDuffie *et al.*, 2022). Anledningarna till att hästar endast visar subtila signaler på stress kan vara många. Bland annat kan det bero på att hästarna har blivit tränade till att inte vara reaktiva och till följd av detta har utvecklat en passiv reaktion på stress (McDuffie *et al.*, 2022). Det finns då en risk att hästarna drabbas av inlärdd hjälplöshet, vilket är ett tillstånd där hästarna inte längre uppvisar tecken på stress utan istället blir medgörliga och passiva (Hall *et al.*, 2008). Det skulle också kunna bero på att hästar som påbörjar att uppvisa stressrelaterade beteenden tas ur verksamheten innan det förvärras, i hopp om att skydda hästarna från lidande.

Hästverksamheterna uppgav även att de hade sett beteenden som kan anses vara relaterade till positiva känslotillstånd, såsom ”Frustrar”, ”Sänker huvudet” och ”Hänger med underläppen”. I studien av Stomp *et al.* (2018) framkom att frustningar hade en negativ korrelation till kronisk stress och att hästar frustade mer i samband med situationer som anses positiva för dem. Thorbergson *et al.* (2016) menar i sin studie att hästar som har huvudet i låg position samt hänger med underläppen generellt sett är avspända. Det faktum att hästverksamheterna i denna studie angav dessa beteenden kan vara ett tecken på att hästarna trivs med arbetet med insatsen och till följd av detta inte riskerar försämrad välfärd. Att hästar sänker sitt huvud och hänger med underläppen kan dock tyda på ett depressivt tillstånd hos hästar, vilket i sin tur antingen kan bero på sjukdom eller att hästen drabbats av inlärdd hjälplöshet (Hall *et al.*, 2008; Hausberger *et al.*, 2016), något som inte kan uteslutas i detta fall.

6.4 Kunskap och erfarenhet hos personal som ansvarar för hästunderstött lärande

Det finns i nuläget inga kvalitetskrav för att hästverksamheter ska få arbeta med hästunderstött lärande (Håkanson *et al.*, 2021). Det finns därmed heller inga riktlinjer kring vilken kompetens eller hästerfarenhet de som ansvarar för insatsen bör ha. Kunskap och erfarenhet inom hästhantering korrelerar med en ökad förståelse för hästarnas behov samt välfärd (Hemsworth *et al.*, 2021). Därmed kan bristfällig kompetens hos ansvarig personal inom hästunderstött lärande öka risken för välfärdsproblem för hästarna som deltar i insatsen. Fine & Andersen (2021) belyser även vikten av att ansvarig personal har god kompetens kring hästhållning för att öka efterfrågan och trovärdigheten hos denna typ av insatser. I Sverige är det möjligt att kvalitetscertifiera hästverksamheter som arbetar med hästunderstödda insatser genom bland annat Organisationen för hästunderstödda insatser (OHI, 2023), men detta är en frivillig certifiering.

Flera av hästverksamheterna som deltog i den här studien uppgav att de hade drivit verksamheten i över fem års tid och de allra flesta svarade även att de hade över 10 års hästerfarenhet. Detta tyder på att de ansvariga troligtvis har kunskap kring hästarnas beteende och behov, tack vare sin långa erfarenhet inom ämnet. Dock var det endast 25% av respondenterna som uppgav att de hade en hästrelaterad utbildning. Kunskap kring hästhållning behöver inte nödvändigtvis komma från en utbildning, vilket bland annat visas i studien av Hötzel *et al.* (2019) där veterinärer och ridlärare hade samma uppfattning gällande hästarnas känslor och beteenden som hobbyryttare.

6.5 Etiska aspekter och hållbarhet

Hästunderstött lärande syftar till att gynna människor i deras skolgång genom olika aktiviteter där hästar deltar (Fine *et al.*, 2019). Jämfört med traditionella metoder för att motverka problematisk skolfrånvaro har hästunderstött lärande visat sig ha en mycket tydlig positiv effekt (Trotter *et al.*, 2008; Frederick *et al.*, 2015). Även i denna studie framkom att många elever har fått förbättrad skolnärvaro, trots att insatsen endast sker i liten utsträckning. Detta kan leda till att samhället får en ökad etisk acceptans gentemot hästunderstött lärande som metod, då sannolikheten är stor att många elever kan dra nytta av denna insats och därmed öka chanserna att gå ut skolan med godkända betyg (Renell, 2020). Det är dock viktigt att fundera kring frågan ”Kan det potentiella lidandet hos hästarna vägas upp av förmånerna som ges i denna insats?”

Medvetenheten kring djurvälstånd har de senaste decennierna ökat i samhället (Ohl & van der Staay, 2012). Arbetet med djurunderstödda insatser har därmed skapat tveksamheter hos många eftersom det finns en risk att djurens välfärd

bortprioriteras då stort fokus ligger på människors välmående (Fine *et al.*, 2019). Denna risk finns även inom det hästunderstödda lärandet då hästarnas välmående kan äventyras eller åsidosättas i samband med att insatsen lägger stor vikt vid att förbättra skolnärvaron för eleverna (Fine *et al.*, 2019). Tidigare studier som undersökt hur hästarnas välfärd påverkas av dessa insatser är få (Lerner, 2019). Därmed finns risken att färre elever tar del av hästunderstött lärande på grund av att det inte anses etiskt försvarbart att använda hästar i detta sammanhang eftersom det är oklart på vilket sätt hästarna påverkas av insatsen (Trevathan-Minnis *et al.*, 2021).

I denna studie framkom det att hästunderstött lärande inte har någon tydlig negativ välfärdspåverkan på hästarna, bland annat då hästarna har korta arbetsdagar med möjlighet till paus under arbetet, samt att hästar som har passande egenskaper väljs ut till arbetet. Samspelet mellan hästarna och eleverna i insatsen pekade dessutom på positiva välfärdsindikatorer hos hästarna. Således innebär i huvudsak inte insatsen något större lidande för hästarna vilket kan skapa en ökad etisk acceptans kring hästunderstött lärande i samhället (Trevathan-Minnis *et al.*, 2021).

I nuläget är det relativt få skolor som erbjuder hästunderstött lärande som en metod (Andersson, 2021). En ökad etisk acceptans kring insatsen kan dock innebära att den blir mer utbredd i samhället och därmed mer tillgänglig för elever att använda sig av (Lerner, 2019). Det är av stor betydelse för den sociala hållbarheten att alla elever får ta del av utbildning som är anpassad efter deras behov så att förutsättningarna för en lyckad skolgång blir rättvis för alla (KTH, 2021). Det är även viktigt för den ekonomiska hållbarheten i samhället att så många elever som möjligt går ut skolan, då en avklarad skolgång skapar bättre framtidsutsikter för arbete och en stabil, trygg ekonomi (KTH, 2020).

6.6 Metodens styrkor och svagheter

En fördel med att använda en digital enkät var att den var enkel att skapa i enkätgeneratorn Netigate samt att metoden var både kostnadseffektiv och resurseffektiv. Datainsamling via en digital enkät innebar dock en del nackdelar. Bland annat fanns en risk att respondenterna missförstod frågorna eller att svarsalternativen var otydliga vilket kan ha påverkat svaren på frågorna. Ett exempel är frågan om hästarna erbjöds paus under arbetet, då en paus kan se ut på många olika sätt och ha olika lång duration, beroende på vem frågan ställs till. Där borde det ha specificerats i frågan vad som krävdes för att det ska anses vara en paus, då det kunde ha minskat risken för missförstånd gällande frågan.

Dessutom kan frågan som berörde uppvisade beteenden hos hästarna ha varit svår att besvara då det gäller för respondenterna att minnas alla beteenden som hästarna tidigare har uppvisat i samband med hästunderstött lärande. Därmed kan denna fråga vara missvisande då det finns en risk att respondenterna inte kommer

ihåg alla beteenden. Det kan även vara så att respondenterna inte har svarat helt ärligt på denna fråga då de inte vill uppge att hästarna uppvisar beteenden som kan anses vara negativa. Överlag gällande enkätstudier finns risken att alla svar inte blir sanningsenliga, på grund av att det ibland förekommer att personer modifierar sina svar för att framstå som bättre (Rice *et al.*, 2017). Denna enkätstudie besvarades anonymt och troligtvis skapade det en större sannolikhet att svaren blev sanningsenliga då hästverksamheternas integritet kunde bevaras.

Den digitala enkäten som skapades till denna studie innehöll till största del frågor med förbestämda svarsalternativ. Detta var fördelaktigt då det förenklade för respondenterna att besvara frågorna på kort tid vilket kan ha inneburit en högre svarsfrekvens än om enkäten tog längre tid att besvara. En annan fördel med att erbjuda få fritextsvar i enkäten var att det förenklade sammanställningen av enkätsvaren. Sammanställningen av fritextsvaren var relativt tidskrävande då de behövde granskas och analyseras och därmed hade det inneburit mycket mer arbete med sammanställningen ifall många av frågorna innehöll fritextsvar.

Det var en del frågor med förbestämda svarsalternativ som innehöll alternativet ”Inget av ovanstående”, som hästverksamheterna kunde välja i de fall de upplevde att inget av alternativen stämde överens med dem. I frågan som gällde övriga egenskaper hos hästar som väljs ut för deltagande i hästunderstött lärande var det 63% av respondenterna som fyllde i alternativet ”inget av ovanstående” och därmed ansåg att varken ”hästarnas erfarenhet”, ”hästarnas ras” eller ”hästarnas kön” hade betydelse i urvalet. Då det inte fanns möjlighet till fritextsvar i denna fråga är det inte möjligt att ta reda på om verksamheterna istället väger in andra egenskaper i urvalet eller om de är ointresserade av dessa typer av aspekter. I de frågorna som hade svarsalternativet ”inget av ovanstående” hade det varit hjälpsamt att erbjuda ett fritextsvar, utöver de förbestämda svarsalternativen, där respondenterna kunde utveckla sitt svar. Det hade bidragit till tydligare resultat inom frågeställningarna samt ökat förståelsen för hur de olika verksamheterna resonerar i de specifika frågorna.

Gällande distributionen av enkäten valdes mejl för att så enkelt och så snabbt som möjligt kunna nå ut till de hästverksamheter som ansågs relevanta. En del svar inkom efter det första mejlet, vilket tyder på att distributionsmetoden var relativt effektiv, men för en del av svaren krävdes påminnelsemejl samt telefonsamtal med uppmuntran om att besvara enkäten. Flera av verksamheterna uppgav i telefonsamtalet att de inte aktivt ser över sin e-post och därmed inte hade upptäckt enkäten. Telefonsamtal till de verksamheterna som inte hade besvarat enkäten blev således en effektiv metod för att nå dem och öka svarsfrekvensen på enkäten.

6.7 Litteraturens styrkor och svagheter

I studien av Frederick *et al.* (2015) undersöktes hur känslor av hopp respektive depression hos elever med problematisk skolfrånvaro påverkades av en fem veckor lång period av hästunderstött lärande. För att utvärdera detta ombads eleverna fylla i självutvärderande formulär. En styrka med studien var att dessa formulär var baserade på ”Adolescent Domain Specific Hope Scale” samt ”Major Depression Inventory” vilka är etablerade mätformulär som syftar till att mäta hopp och depression. Detta skapar en större trovärdighet gällande resultatet från de självutvärderande formulärens. Ytterligare en styrka med studien som skapade ett mer sanningsenligt resultat är att integriteten på dessa formulär var hög på grund av att eleverna fick försluta sina formulär i ett kuvert efter de hade svarat samt att svaren sedan behandlades anonymt.

En svaghet i den studien var att stickprovet var relativt litet, endast 26 elever deltog. Hälften av dessa fick genomgå insatsen med hästunderstött lärande och resterande deltog i den normala behandlingen som skedde i skolmiljö. Detta innebär att endast 13 elever deltog i hästunderstött lärande, vilket betyder att resultatet i studien inte går att generalisera från ett så litet stickprov. Dessutom var alla elever som deltog i studien från samma skola, vilket kan ha haft en inverkan på resultatet. I denna studie var det signifikant skillnad mellan hästunderstött lärande och den normala behandlingen i upplevelser av hopp och depression, men upplägget av en normal behandling mot skolfrånvaro kan skiljas åt mellan olika skolor. Detta innebär att resultatet hade kunnat bli annorlunda om stickprovet gällde flera skolor.

Xue-Ling Tan & Simmonds (2017) utförde en studie gällande föräldrars uppfattning kring förbättring av sina barns sociala förmågor efter en period av hästunderstödda insatser. I studien lades stor vikt vid att barnen hade deltagit i hästunderstödda insatser i minst en månads tid med en omfattning på minst en dag per vecka, för att öka sannolikheten för signifikanta resultat i studien. De hästunderstödda insatserna som barnen deltog i hade dock olika upplägg, där det i några fall var en mer terapeutisk inriktning på insatsen. I relation till denna studie är det en svaghet att insatsen i Xue-Ling Tan & Simmonds (2017) var mer inriktad mot terapi än mot lärande, då det gjorde studien något mindre relevant för detta arbete. En annan svaghet med studien var att stickprovet endast bestod av sex barn, vilket är mycket litet och ger stora svårigheter att dra generaliserade slutsatser av studien. Kön fördelningen var även ojämn, då fem av barnen var flickor och det endast var en pojke, vilket också kan ha haft påverkan på resultatet.

6.8 Framtidsutsikter och vidare forskning

För att få en tydligare bild av hur hästarnas välfärd påverkas av deltagande i hästunderstött lärande bör det i framtiden göras objektiva beteendeobservationer i

samband med insatsen, då enkätstudier kan vara missvisande. Omgivande faktorer, såsom hästarnas levnadsform, utrustningens passform samt om hästarna deltar i annan verksamhet utöver insatsen, behöver också tas i beaktning i framtida studier. Detta då även dessa faktorer kan påverka hur hästarna mår psykiskt och fysiskt och därmed ha en effekt på deras välfärd. Dessutom behöver det granskas noggrannare kring om de beteenden hästarna uppvisade som relaterar till positiva känslotillstånd verkligen kan associeras med positiv välfärd, eller om de är tecken på depression eller inlärd hjälplöshet.

Då hästunderstött lärande är ett relativt outforskat ämne, finns det många frågeställningar som framtida studier kan besvara, bland annat dessa:

- Vilken är den optimala utformningen av hästunderstött lärande för att förbättra elevers skolnärvaro? (grupp/enskilt deltagande, typ av hästrelaterade aktiviteter, tidsomfattning av insatsen)
- Ökar den etiska acceptansen kring hästunderstött lärande av att hästverksamheter som erbjuder insatsen har kvalitetscertifiering?

6.9 Slutsats

Hos de åtta hästverksamheter som besvarade enkäten hade hästunderstött lärande en tydlig positiv effekt på elevers skolnärvaro, utan att vara en tidskrävande eller omfattande insats. Trots detta var det relativt få elever som deltog i insatsen på dessa hästverksamheter.

Hästverksamheterna gav hästarna tillräckliga förutsättningar för att kunna bibehålla en god välfärd vid hästunderstött lärande, bland annat genom urval av hästar med passande egenskaper samt relevant träning. Hästverksamheterna angav att hästarna uppvisade enstaka tecken på obehag i samband med insatsen, men inget som tydde på att hästarna som deltog riskerade en uppenbar negativ välfärdspåverkan. De angav även att hästarna uppvisade beteenden som tyder på positiva känslotillstånd, såsom frustningar och sänkt huvud, vilket kan innebära att insatsen har positiv effekt även på dem. Hos dessa hästverksamheter fanns inga krav på hästrelaterad utbildning för ansvarig personal. Men långvarig erfarenhet hos den ansvariga personalen kan ge tillräcklig hästkunskap för att upptäcka eventuella brister i hästarnas välfärd och därmed utforma hästunderstött lärande på ett hållbart sätt. Framtida studier behöver undersöka ämnet mer grundligt för att kunna dra tydligare slutsatser kring om och hur hästunderstött lärande påverkar hästarnas välfärd.

7. Populärvetenskaplig sammanfattning

Det är många elever i skolåldern som av olika anledningar har svårt att klara av skolgången. Det kan bero på att de har problem med att fokusera i klassrummet, inte gör skoluppgifterna eller inte går till skolan alls. Om frånvaron från skolan blir så allvarig att den påverkar elevernas psykiska mående och kunskapsutveckling brukar det benämnas att eleven har problematisk skolfrånvaro. För att motverka problematisk skolfrånvaro finns många olika metoder, bland annat har arbete med hästar i stallmiljö visat sig vara effektivt för att förbättra skolnärvaron hos elever. Denna metod kallas för hästunderstött lärande.

Användandet av hästar för att hjälpa människor på olika sätt kan innebära att hästarnas välmående glöms bort, eftersom det är människornas välmående som sätts i första hand. För att hästar inte ska må dåligt och riskera att få en sämre välfärd i samband med hästunderstött lärande är det viktigt att ha en del aspekter i åtanke. Bland annat är det viktigt att välja ut hästar som har passande egenskaper för insatsen, träna dem, och se till att de inte överanstränger sig psykiskt eller fysiskt när de deltar i insatsen. Det är även viktigt att personalen som ansvarar för insatsen har tillräckligt med kunskap för att kunna se till så att hästarna mår bra när de deltar i insatsen och kunna avbryta ifall hästarna riskerar en negativ välfärd.

I den här studien undersöktes vilken roll hästunderstött lärande har för att motverka problematisk skolfrånvaro hos elever och vilken påverkan insatsen har på de deltagande hästarnas välfärd. Data till studien samlades in genom en enkät som skickades ut till olika hästverksamheter som erbjuder hästunderstött lärande. I enkäten fick hästverksamheterna besvara frågor som gällde upplägget och omfattningen på insatsen. De fick även besvara frågor kring urval, träning och arbete med hästar som deltog i insatsen, samt gällande hästkunskap och hästerfarenhet hos personalen som ansvarar för insatsen.

Resultaten visar att hästunderstött lärande har en positiv effekt på elevers skolnärvaro men används av få elever och i liten omfattning. Därmed har insatsen en liten men betydelsefull roll i att motverka problematisk skolfrånvaro. Hästarna som har deltagit i insatserna har valts ut främst baserat på personlighetsdrag och de har tränats inom flera olika områden, men det var inte alla hästverksamheter som utför lämplighetstest för att se om hästarna passar för insatsen. Enligt de som besvarade enkäten har man inte observerat några tydliga tecken på negativ välfärd hos hästarna. Dock hade de kryssat i att hästarna har uppvisat en del beteenden i samband med insatsen som kan tyda på att de var obekväma eller stressade. De som besvarade enkäten hade även observerat beteenden som kan innebära positiva känslotillstånd, vilket kan vara ett tecken på att hästunderstött lärande kan vara positivt även för hästarna. De som ansvarar för insatserna på dessa hästverksamheter hade mycket hästerfarenhet men endast ett fåtal hade

hästrelaterad utbildning. I framtiden behöver hästars beteende observeras på plats när insatsen sker, för att få mer pålitliga resultat på hur deras välfärd påverkas av insatsen.

8. Tack

Stort tack till alla hästverksamheter som besvarade enkäten och gjorde denna studie möjlig att utföra. Jag vill tacka min handledare Lena Lidfors som varit ett fantastiskt stöd under arbetsprocessen. Tack även till Elsa Widström för korrekturläsning och feedback.

Referenser

Anderson, M. K., Friend, T. H., Evans, J. W., Bushong, D. M. 1999. Behavioral assessment of horses in therapeutic riding programs. *Applied Animal Behaviour Science*. 63 (1), 11-24.

Andersson, P. 2021. Kartläggning av verksamheter som erbjuder hästunderstödda insatser i Sverige. Rapport, Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet, Göteborg.

Ansari, A., Pianta, R. C. 2019. School absenteeism in the first decade of education and outcomes in adolescence. *Journal of School Psychology*. 76, 48-61.

Artz, N. L., Robbins, J., Millman, S. T. 2021. Outcomes of an Equine Assisted Learning curriculum to support well-being of medical students and residents. *Journal of Medical Education and Curricular Development*. 8, 1-9.

Bouchard, M. V. 2014. "I just connect with the horses": Equine Assisted Learning as a tool for developing social skills and resiliency in at-risk youth. Doctoral thesis, Queen's University, Canada.

Burattini, B., Fenner, K., Anzulewics, A., Romnes, N., McKenzie, J., Wilson, B., McGreevy, P. 2020. Age-related changes in the behaviour of domestic horses as reported by owners. *Animals*. 10 (12), 2321.

Burgon, H. L. 2011. 'Queen of the world': Experiences of 'at-risk' young people participating in Equine-Assisted Learning/Therapy. *Journal of Social Work Practice*. 25 (2), 165-183.

Denny, S. J., Clark, T. C., Watson, P. D. 2003. Comparison of health-risk behaviours among students in alternative high schools from New Zealand and the USA. *Journal of Paediatrics And Child Health*. 39 (1), 33-39.

De Santis, M., Contalbrigo, L., Borgi, M., Cirulli, F., Luzi, F., Redaelli, V., Stefani, A., Toson, M., Odore, R., Vercelli, C., Valle, E., Farina, L. 2017. Equine Assisted Interventions (EAIs): Methodological considerations for stress assessment in horses. *Veterinary Sciences*. 4 (3), 44.

Dyson, S. 2021. How to assess the suitability of rider size—height, morphology, and weight—for optimal horse welfare and performance: a review. *American Association of Equine Practitioners*. 67, 223-230.

Farcher, T. 2020. Problematisk skolfrånvaro - En systematisk litteraturstudie kring fenomenet hemmasittare. Kandidatarbete, institutionen för beteendevetenskap och lärande, Linköpings universitet, Linköping.

Fei Ho, N., Zhou, J., Fung, D. S. S., Kua, P. H. J., Xian-han Huang, Y. 2016. Equine-Assisted Learning in youths at-risk for school or social failure. *Cogent Education*. 4 (1), 1334430.

Fine, A. H., Beck, A. M., Ng, Z. 2019. The state of Animal-Assisted Interventions: Addressing the contemporary issues that will shape the future. *Environmental Research And Public Health*. 16 (20), 3997.

Fine, A. H., Andersen, S. J. 2021. A commentary on the contemporary issues confronting Animal Assisted and Equine Assisted Interactions. *Journal of Equine Veterinary Science*. 100, 103436.

Fletcher, K. A., Cameron, L. J., Freeman, M. 2023. Contemplating the Five Domains model of animal welfare assessment: UK horse owner perceptions of equine well-being. *Animal Welfare*. 30 (3), 259-268.

Forsell, T. 2020. ”Man är ju typ elev, fast på avstånd”; Problematisk skolfrånvaro ur elevers, föräldrars och skolpersonals perspektiv. Doktorsavhandling, samhällsvetenskapliga fakulteten, Umeå universitet, Umeå.

Forsgren, E., Hollsten, J. 2021. Hästunderstött lärande som specialpedagogiskt stöd. Uppsats, avancerad nivå, Institutionen för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap, Örebro universitet, Örebro.

Frederick, K. E., Hatz, J. I., Lanning, B. 2015. Not just horsing around: The impact of Equine-Assisted Learning on levels of hope and depression in at-risk adolescents. *Community Mental Health Journal*. 51, 809-817.

Graf, P., König von Borstel, U., Gauly, M. 2013. Importance of personality traits in horses to breeders and riders. *Journal of Veterinary Behavior*. 8 (5), 316-325.

Greve, L., Dyson, S. 2013. The horse–saddle–rider interaction. *The Veterinary Journal*. 195 (3), 275-281.

- Hall, C., Goodwin, D., Heleski, C., Randle, H., Waran, N. 2008. Is there evidence of learned helplessness in horses? *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 11 (3), 249-266.
- Hall, C., Huws, N., White, C., Taylor, E., Owen, H., McGreevy, P. 2013. Assessment of ridden horse behavior. *Journal of Veterinary Behavior*. 8 (2), 62-73.
- Harvey, A. M. 2022. Wild horse welfare: Assessment and associations with population and behavioural ecology. Doctoral thesis, faculty of science, university of technology, Sydney.
- Hausberger, M., Fureix, C., Lesimple, C. 2016. Detecting horses' sickness: In search of visible signs. *Applied Animal Behaviour Science*. 175, 41-49.
- Hemsworth, L. M., Jongman, E. C., Coleman, G. J. 2021. The human–horse relationship: Identifying the antecedents of horse owner attitudes towards horse husbandry and management behaviour. *Animals*. 11 (2), 278.
- Hothersall, B., Casey, R. 2011. Undesired behaviour in horses: A review of their development, prevention, management and association with welfare. *Equine Veterinary Education*. 24 (9), 479-485.
- Håkanson, M., Sassner, H., Lundberg, A., Andersson, P., Gudmundsson, M., Lundqvist, K., Lidfors, L. 2021. Hästunderstödda insatser- samspel mellan hästens välfärd och människans säkerhet. Rapport, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.
- Hägg, I. 2018. Hästunderstödda insatser ur hästens perspektiv; Hur påverkas hästen och hur kan dess välfärd främjas? Kandidatarbete, institutionen för husdjurens miljö och hälsa, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.
- Hötzel, M. J., Vieira, M. C., Leme, D. P. 2019. Exploring horse owners' and caretakers' perceptions of emotions and associated behaviors in horses. *Journal of Veterinary Behavior*. 29, 18-24.
- Kaiser, L., Heleski, C.R., Siegford, J., & Smith, K.A. 2006a. Stress-related behaviors among horses used in a therapeutic riding program. *Journal of The American Veterinary Medical Association*. 228, 39-45.
- Kearney, C. A. 2008. School absenteeism and school refusal behavior in youth: A contemporary review. *Clinical Psychology Review*. 28 (3), 451-471.

Kearney, C. A., Heyne, D., González, C. 2020. Editorial: School attendance and problematic school absenteeism in youth. *Frontiers in Psychology*. 11, 602242.

KTH, 2020. <https://www.kth.se/om/miljo-hallbar-utveckling/utbildning-miljo-hallbar-utveckling/verktygslada/sustainable-development/ekonomisk-hallbarhet-1.431976>, använd 2023-04-26.

KTH, 2021. <https://www.kth.se/om/miljo-hallbar-utveckling/utbildning-miljo-hallbar-utveckling/verktygslada/sustainable-development/social-hallbarhet-1.373774>, använd 2023-04-26.

Lerner, H. 2019. A proposal for a comprehensive human–animal approach of evaluation for Animal-Assisted Interventions. *Environmental Research And Public Health*. 16 (22), 4305.

Lundberg, P., Hartmann, E. & Roth, L.S. (2020). Does training style affect the human-horse relationship? Asking the horse in a separation–reunion experiment with the owner and a stranger. *Applied Animal Behaviour Science*. 233, 105144.

McDuffie, L., Carr, L., Montelpare, W. 2022. An observational evaluation of stress in horses during therapeutic riding sessions. *Journal of Veterinary Behavior*. 49, 53-64.

Odmark, I. 2017. Förutsättningar för selektion och bedömning av temperament hos häst. Kandidatarbete, institutionen för husdjursgenetik, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala.

OHI, 2023. <https://ohi.nu/#home> – Använd 2023-05-13.

Ohl, F., van der Staay, F. J. 2012. Animal welfare: At the interface between science and society. *The Veterinary Journal*. 192 (1), 13-19.

Olsson, K. 2019. Är min häst lycklig?: Indikatorer på positiv välfärd hos häst och en checklista för bedömning. Magisteruppsats, institutionen för biologi och miljö, Linnéuniversitetet, Växjö.

Ransom, J. I., Cade, B. S. 2009. Quantifying equid behavior—a research ethogram for free-roaming feral horses. *Publications of the U.S Geological Survey*. 26.

Renell, E. 2020. Djur, natur och miljöstraffrättens antropocentriska struktur; En moralfilosofisk utvärdering av miljöstraffrätten och dess framtid. Kandidatarbete, juridiska fakulteten, Lunds universitet, Lund.

Rice, S., Winter, S. R., Doherty, S., Milner, M. 2017. Advantages and disadvantages of using internet-based survey methods in aviation-related research. *Journal of Aviation Technology and Engineering*. 7 (1), 58-65.

Schwarz Müller-Erber, G., Stummer, H., Maier, M., Kundi, M. 2020. Nature relatedness of recreational horseback riders and its association with mood and wellbeing. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 17 (11), 4136.

Stomp, M., Leroux, M., Cellier, M., Henry, S., Lemasson, A., Hausberger, M. 2018. An unexpected acoustic indicator of positive emotions in horses. *PLoS One*. 13 (7), e0197898.

Strunk, R., Vernon, K., Blob, R., Bridges, W., Skewes, P. 2018. Effects of rider experience level on horse kinematics and behavior. *Journal of Equine Veterinary Science*. 68, 68-72.

Thorbergson, Z. W., Nielsen, S. G., Beaulieu, L. J., Doyle, R. E. 2016. Physiological and behavioral responses of horses to wither scratching and patting the neck when under saddle. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 19 (3), 245-259.

Trevathan-Minnis, M., Johnson, A., Howie, A. R. 2021. Recommendations for transdisciplinary professional competencies and ethics for Animal-Assisted Therapies and Interventions. *Veterinary Sciences*. 8 (12), 303.

Trotter, K. S., Chandler, C. K., Goodwin-Bond, D., Casey, J. 2008. A comparative study of the efficacy of group Equine Assisted Counseling with at-risk children and adolescents. *Journal of Creativity in Mental Health*. 3 (3), 254-284.

Von Peinen, K., Wiestner, T., Von Rechenberg, B., Weishaupt, M. A. 2010. Relationship between saddle pressure measurements and clinical signs of saddle soreness at the withers. *Equine Veterinary Journal*. 42 (s38), 650-653.

Xue-Ling Tan, V., Simmonds, J. G. 2017. Parent perceptions of psychosocial outcomes of Equine-Assisted Interventions for children with autism spectrum disorder. *Journal of Autism And Developmental Disorders*. 48, 759-769.

Bilaga 1

Det är helt frivilligt att ge SLU ditt samtycke och svara på den här enkäten. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. Din kontaktperson för denna behandling är student Wilma Johansson Östberg som du når på wilma@yes2.it eller via 0734401006.Handledare över arbetet är Lena Lidfors som nås via Lena.Lidfors@slu.se.

Ändamålet med behandlingen av dessa uppgifter är att SLUs student ska kunna genomföra sitt examensarbete enligt korrekt vetenskaplig metod och bidra till forskning om hästunderstött lärande. Uppgifter om verksamhetens omfattning och arbetsmetoder för hästunderstött lärande kommer samlas in i enkäten. Information om hästarna som deltar i hästunderstött lärande kommer samlas in, samt uppgifter gällande personalens erfarenhet och utbildning inom området.

SLU är en statlig myndighet och har en skyldighet att bland annat följa reglerna för allmänna handlingar, myndigheters arkiv och offentlig statistik. Universitetet kommer därför även att behandla personuppgifterna på de sätt som krävs för att kunna följa gällande lagstiftning. I enlighet med reglerna om allmänna handlingar kan SLU komma att lämna ut dina personuppgifter om de finns i en allmän handling som någon begär ut. Det gäller förutsatt att uppgifterna inte beläggs med sekretess. Du har alltid rätt att ta tillbaka ditt samtycke utan att behöva ge skäl för detta.

Dina personuppgifter kommer lagras fram till 30 Juni 2023. Dina personuppgifter lagras också så länge det krävs enligt lagstiftningen om allmänna handlingar och myndigheters arkiv. SLU är ansvarig för behandling av dina uppgifter och du når SLUs dataskyddsombud på dataskydd@slu.se eller via 018-67 20 90. Om du vill läsa mer om hur SLU behandlar personuppgifter och om dina rättigheter kan du hitta den informationen på www.slu.se/personuppgifter.

Genom att klicka i rutan nedan godkänner jag insamlandet av data i enkäten.

- Jag godkänner att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i dokumentet om hantering av personuppgifter vid SLU, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana.

Hur många hästar har ni som deltar i hästunderstött lärande?

Hur många elever har ni som deltar i hästunderstött lärande?

- Färre än 5
- 5-15
- 15-25
- Fler än 25

Vilken ålder har eleverna som deltar i hästunderstött lärande?

- 6-8 år
- 9-12 år
- 13-15 år
- 16-19 år
- Äldre än 19 år

Hur många dagar per vecka deltar eleverna i hästunderstött lärande i samråd med skolan?

- Färre än 1 dag per vecka
- 2-3 dagar per vecka
- 4-5 dagar per vecka

Av vilken anledning behöver eleverna hjälp med hästunderstött lärande för att förbättra skolnärvaron?

- Hög frånvaro från skolan
- Stökig i klassrummet
- Låg arbetsmoral i klassrummet
- Frånvaro från klassrummet men befinner sig i skolan
- Inget av ovanstående

Upplever ni att hästunderstött lärande har förbättrat skolnärvaron för eleverna?

Vilken ålder har hästarna ni använder i hästunderstött lärande?

- 3-6 år
- 7-12 år
- 13-18 år
- 19-25 år

Vilken storlek har hästarna ni använder i hästunderstött lärande?

- A-ponny (under 108 cm i mankhöjd)
- B-ponny (108-130 cm i mankhöjd)
- C-ponny (130-140 cm i mankhöjd)
- D-ponny (140-148 cm i mankhöjd)
- Storhäst (över 148 cm i mankhöjd)

Vid val av hästar till hästunderstött lärande, utgår ni från någon av dessa egenskaper?

- Hästarnas kön
- Hästarnas erfarenhet
- Hästarnas ras
- Inget av ovanstående

Vid val av hästar till hästunderstött lärande, vilka av dessa personlighetsdrag utgår ni mest ifrån?

- Snäll
- Lugn
- Lyhörd
- Pigg
- Modig
- Ridbar
- Gosig
- Trygg
- Inget av ovanstående

Vid val av hästar till hästunderstött lärande, finns det några egenskaper ni inte vill att hästarna har, isåfall vilka?

Tränas hästarna inom något av dessa områden inför att delta i hästunderstött lärande?

- Hanteras av barn
- Stå still under längre perioder
- Höga ljud
- Prasslande föremål
- Hanteras löst i box
- Ha ryttare som ligger ned över hästens bakdel
- Interagera med nya föremål
- Sänka huvudet vid tränsning

Utför ni något lämplighetstest för att se om hästarna är passande för hästunderstött lärande?

- Ja
- Nej

Hur många dagar per vecka deltar hästarna i hästunderstött lärande?

- Färre än 1 dag
- 1-2 dagar
- 3-4 dagar
- 5-7 dagar

Hur många timmar per dag deltar hästarna i hästunderstött lärande?

- Mindre än 1 timme
- 2-4 timmar
- 5-7 timmar
- Mer än 7 timmar

Erbjuds hästarna någon paus under arbetet?

- Ja
- Nej

Vilka uppdrag utför hästarna när de deltar i hästunderstött lärande?

- Skötsel löst i box
- Ridning
- Körning
- Ledning
- Skötsel uppbundet

Har ni sett några av följande beteenden hos hästarna i samband med att de deltar i hästunderstött lärande?

- Stryker bak öronen
- Sparkar
- Frustar
- Stegrar
- Skrapar med framhoven
- Blundar
- Hänger med underläppen
- Är ovillig att röra sig
- Bockar
- Sänker huvudet
- Viftar hårt på svansen

Hur länge har företaget arbetat med hästunderstött lärande?

Inom vilket område har personalen som ansvarar för hästunderstött lärande utbildning?

- Ridlärare/hippolog
- Skola/pedagogik
- Vård
- Psykiatri
- Annat

Vilken hästerfarenhet har personalen som ansvarar för hästunderstött lärande?

- Ingen tidigare erfarenhet
- 1-5 års erfarenhet
- 5-10 års erfarenhet
- Mer än 10 års erfarenhet

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.